

POŠTNINA PLAČANA V GOTOVINI.

ZADRUGAR

**GLASILO
NABAVLJALNE ZADRUGE USLUŽBENCEV
DRŽAVNIH ŽELEZNIC V LJUBLJANI**

LETO XII.

20. septembra 1936

ŠTEV. 9

Gospodinjski tečaji Nabavljalne zadruga uslužbencev drž. železnic v Ljubljani

1. DNEVNI KUHARSKO-GOSPODINJSKI TEČAJI.

Pod okriljem Nabavljalne zadruga usl. drž. železnic se vršita dva kuharsko gospodinjska tečaja, in sicer traja vsak po 4 mesece. Prvi se bo vršil od 1. oktobra do 31. jan., drugi pa od 1. februarja do 31. maja in to vsak dan izvzemši nedelje in praznike od 8.30 zj. do 16. ure popoldne.

Pouk

obsega praktične in teoretične predmete: kuhanje, serviranje, šivanje, prikrojevanje perila in oblek, ročna dela vseh vrst, likanje, snaženje madežev, živiloznanstvo, zdravstvo in v splošnem vse, kar se nanaša na kuho in gospodinjstvo. V zvezi s temi predmeti dobe gojenke še teoretična in praktična navodila o poglavitnih pojmih zadrugarstva.

Pogoji za sprejem.

V tečaj se sprejmejo v prvi vrsti hčerke železničarjev in v kolikor ostane praznih mest tudi druge gojenke, ki so izpolnile 17. leto (izjemoma 16. leto) in imajo resno voljo, da se bodo točno in redno udeleževale vseh praktičnih vaj ter bodo obiskovale redno teoretični pouk.

Gojenke so radi pomanjkanja prostorov samo vnanje in le v izjemnih primerih tudi notranje.

Ukovina.

Višina plačila za internat se določi po dogovoru in razmeram primerno (event. se všteje tudi delo). Ukovina za vnanje gojenke znaša mesečno Din 300.—; v primeru, da si oskrbi — kadar je šivanje (t. j. vsak drugi dan) obed zunaj, pa plača mesečno samo Din 220.—. Vsa vplačila se morajo izvršiti mesečno in sicer v naprej.

Potrdilo o obiskovanju tečaja.

dobi vsaka gojenka-absolventinja, ko se konča tečaj.

2. VEČERNI KUHARSKO-GOSPODINJSKI TEČAJI.

Večerna kuharsko-gospodinjska tečaja sta letno dva in sicer je tri-mesečni jesenski od 15. oktobra do 15. januarja in trimesečni pomladanski od 16. januarja do 15. aprila.

Pouk

obsega dvakrat tedensko kuhanje, enkrat šivanje in ročna dela in enkrat teoretične predmete. Vršijo se v večernih urah in sicer od 18.30 ure do približno 21.30 ure zvečer.

Pogoji za sprejem

v ta tečaj so isti kot za dnevni kuharsko-gospodinjski tečaj.

Vplačila

se vrše tudi mesečno v naprej in sicer po Din 150.—.

Potrdilo o posecanju tečaja

dobi vsaka gojenka ob zaključku.

Nadaljevanje glej na 3. strani ovitka.

ZADRUGAR

GLASILO NABAVLJALNE ZADRUGE USLUŽBENCEV DRŽ. [ŽEL.

ŠT. 9

LJUBLJANA, 20. SEPTEMBRA 1936

LETO XII

France Veber:

Gospodarska in zadružna misel

Človek in gospodarstvo (Gospodarstvo svojstveno človeška prikazen. — Gospodarstvo in morala. — Marxov pojem gospodarstva).*

Nesporno je dejstvo, da je tudi gospodarstvo, pravo gospodarstvo svojstven element človeškega življenja. Zato tudi ne govorimo o nobenem pravem živalskem gospodarstvu. N. pr. čebela »gospodari«, ako že rabimo ta izraz, tudi danes še vedno tako kakor pred tisoči let in bo samo tako gospodarila, dokler bo člen življenja na zemlji. Samo pravo, človeško gospodarstvo pa ima še svoj zgodovinski razvoj, kakor ga vidimo recimo na tako imenovanem predzgodovinskem »barbarizmu«, na staroveškem suženjstvu, na srednjeveškem fevdalizmu, na novoveškem gospodarskem liberalizmu in še posebej na strahotnih nasprotjih v gospodarskem vrenju našega časa. Samo zato ima tudi le to, človeško gospodarstvo še svojo pravo zgodovino, kakor bi tako zgodovino v vsem izkustveno danem življenju izven človeka že naprej zaman iskali. Kdor zajame to dejstvo v vsej njegovi globini in širini, mi mora priznati, da je tudi samo, pravo gospodarstvo ena onih skrivnostnih činjenic, ki zahtevajo brezpogojno in določno razlikovanje med svojstveno človeškim in vsem ostalim ter zgolj naturnim, prirodnim življenjem na zemlji.

Seveda čujemo tudi v naših dneh večkrat mnenje, češ, da izvirajo vse gospodarske težave samo odtod, ker je morala človeka padla na stopnjo, ki bi naše pradede polnila s studom in grozo. Taka naziranja pa ne koristijo pravemu razumevanju dejanskega položaja. Tudi današnjemu človeku so dobro znani stari ideali zvestobe, ljubezni, sočutja, tudi današnji človek hrepeni po resnici, lepoti, dobroti in tudi današnji človek ima

* Pričujočih izvajanj (ki se bodo nadaljevala še v 10. in 11. številki našega lista) ne priobčujemo kot svojo lastno izpoved. »Zadrugar« je svobodna revija, ki brani osnovna zadružna načela, dopušča pa lahko mirno diskusijo o problemih, ki stoje blizu zadružnemu pokretu in ki gledajo nanje naši člani z različnih vidikov. Zato uredništvo želi in je g. avtor tudi s svoje strani izrecno izrazil enako željo, da čitatelji k njegovim izvajanjem zavzamejo svoje stališče. V 12. številki bomo eventualne prispele stvarne ugovore priobčili.

še svoje posebne vzore in se njim v danem primeru vsega daruje. Moralno manj vredne in docela izprijene ljudi pa dobimo tudi v vsaki preteklosti. Zato pa tudi sam težko verjamem, da bi nam že sama morala, sama etika mogla dati potrebne vidike za pravilno umevanje gospodarskega razvoja. Morala je pač vrhovna zapoved v življenju, tako vrhovna, da si jo povsod želimo in da jo povsod zahtevamo. Morala naj vodi in obsega vse človeško življenje in vse panoge človeškega udejstvovanja. Vprav zato pa nam sama morala ne more tam pomagati, kjer naj bi spoznali posamezne življenjske panoge tudi po njih lastnem značaju in njih lastnem zakonitem razvoju.

Tudi po taki poti pa spoznamo dejanski pomen morale tudi za samo gospodarsko življenje. Da, vprav v gospodarskih zadevah je tudi moralno vprašanje še najbolj otipno in čutno. Kjer gre za denar, tam se neha šala, pravi že star pregovor. Ali kraja je še danes eno najbolj nečastnih dejanj. In trdno gospodarsko stanje je v večini primerov še danes znak človeka, ki naj ga tudi moralno uvažujemo in spoštujemo, in tudi gospodarski propad se kaj rad zamenja z moralnim: bogastvo prinaša tudi čast, beraštvo preziranje.

Iz vsega tega pa sledi najmanj to dvoje. Prvič, da sta gospodarstvo in morala res posebni činjenici svojstveno človeškega življenja, ki imata obe svoj lastni razvoj. Zato zakoni samega gospodarstva še zdaleka niso zakoni morale in zakoni same morale še zdaleka niso zakoni gospodarstva. Drugič sta pa vendar gospodarstvo in morala v pretesni medsebojni zvezi. Ta zveza je potrjena še po posebnem dejstvu, da je dviganje in padanje morale v važnih ozirih odvisno tudi od dviganja in padanja gospodarstva in narobe: kjer manjkajo sredstva za golo življenje, tam tudi dobrota in pravica težko uspevata; in kjer je dobrota in pravica, tam je tudi velika verjetnost za gospodarsko blagostanje.

Omeniti moram še posebno razmerje med gospodarstvom in samo moralno življenja, ki nam odkriva še prav poseben moralni pomen vsega gospodarskega prizadevanja. Tudi sam bi namreč priznal, da je posebni značaj in posebna višina dejanske, take morale, ki ni samo na papirju, temveč tudi v dejanskem življenju, prvenstveno odvisna od gospodarske strukture vsakokratne dobe, za katero naj bo pač ta morala značilna. Zamislimo se n. pr. v dobo starorimskega imperija, ki je bila po svoji gospodarski strukturi doba pravnega gospostva in pravnega suženjstva. Mi bi take dobe tudi s samega moralnega vidika več ne priznavali. In res so tudi gospodje tedanje dobe utegnili biti poljubno nemoralni in tedanji sužnji so utegnili biti poljubno moralni. Toda kdo bi mogel trditi, da bi bili gospodje tedanje dobe že zato nemoralni, ker so imeli sužnje, ali da bi bili tedanji sužnji svojo moralnost že s tem izpričali, da so se v danem primeru svojim gospodom uprli? In tudi v našem času grešijo, da se tako izrazim, ljudje največ zato, ker so k temu tako ali drugače

gospodarsko primorani: n. pr. kapitalist izkorišča množice že po stvarni nuji kapitalističnega gospodarskega reda in tako izkoriščane množice se že iz stvarnih gospodarskih razlogov nagibajo k dejanjem, ki bi jih sicer tudi same moralno zavračale. Torej pa je med gospodarstvom in moralo še neko posebno razmerje, za katero bi ostali slepi, ako bi ne upoštevali tudi dobe, v kateri človek živi. Samo posebni gospodarski značaj dobe pove, ali in v koliki meri človeškega dejanja, ki zadevajo gospodarske interese, tudi še — in to seveda nezavisno od vsakega zgolj gospodarskega razmišljanja — z moralo soglašajo ali njej nasprotujejo.

Ali nisem zdaj sam težišče osnovnega razmerja med gospodarstvom in moralo premaknil preveč na stran gospodarstva in dal tako gospodarstvu pomen, kakor mu dejanski ne gre? Spričo takega pomena gospodarstva za vse človeško življenje nekateri celo menijo, da je sploh ves zgodovinski razvoj posameznika in družbe v najglobljih osnovah le toliko kot njun gospodarski razvoj: tudi vse izvengospodarske socialne, kulturne, moralne in družabne razlike da so le mehanična posledica določene oblike gospodarskega življenja in se z menjavanjem te oblike že po sami prirodni nuji tudi same menjavajo. Osnovni red človeškega življenja da je le njegov gospodarski red, vse ostale socialne prilike pa so samo neka povsem zavisna in stranska prikazen po prirodnih pogojih danega in zahtevanega gospodarskega reda. Je to znani nauk Karla Marxa, o katerem zato njegovi privrženci še to pravijo, da je ž njim dobila tudi filozofija njegovega prednika Feuerbacha tudi svoj zgodovinski zaključek: Feuerbach da je — Boga dokončno vrgel iz filozofije, Marx pa tudi iz same zgodovine človeka. K temu naprej samo to pripomnim, da je življenje človeka pregloboko, da bi se dalo le po enem kopitu v celoti zajeti. Sam sem že dovolj jasno poudaril nesporni pomen gospodarstva za vse človeško življenje. Kjer hira gospodarstvo, tam hira tudi vse ostalo življenje človeka, kjer cvete gospodarstvo, tam je vsaj eden objektivnih pogojev, da doseže tudi izvengospodarsko, tudi moralno življenje človeka svoj višek. To je vidno v zasebnem in družabnem življenju, pri trenutnih življenjskih prilikah in v samem zgodovinskem razvoju človeštva. Od siromaka, ki nima niti za golo življenje, ne moremo zahtevati, naj se tembolj posveča višjim ciljem življenja. Ali celo zakonski dvojici, ki je postala gospodarsko porušena, ne bomo zamerili, ako nje življenje ni več tako idealno, kot je bilo, dokler je bila tudi gospodarsko trdna in zdrava. V zgodovini pa je misliti tu le na kulturo starih Grkov, ki je najmogočnejše zacvetela na gospodarsko trdni obali Male Azije in ki je z gospodarskim polomom stare Grške tudi sama izginila.

Imajo morda vendar prav oni, ki vidijo v gospodarstvu edino osnovo in edini vrelec zgodovine na zemlji? Doslej sem na gospodarstvu nesporno ugotovil le to troje: da se človek tudi po gospodarstvu loči od prirodne živali in da je zato tudi gospodarstvo prava zgodovinska prikazen, nadalje

da je tudi gospodarstvo samosvoja činjenica, ki se ne da objeti s samimi izvengospodarskimi vidiki in tudi ne s samo moralno življenja, in končno da je gospodarstvo pri vsej svoji samoniklosti v tesni zvezi z izvengospodarsko, tudi moralno platjo življenja in da daje šele ta zveza gospodarstvu tudi ves njegov življenjski pomen. Odprto pa je ostalo še važno vprašanje, kako naj si vprav ta življenjski pomen gospodarstva tudi načelno tolmačimo, namreč, da se kratko izrazim, ali po Marxu ali mimo njega. Marxovemu delu tudi sam ne odrekam občudovanja, ki mu gre po širini obdelane materije, po podrobnosti stvarnega obravnavanja in po dosledni izpeljavi glavnih zaključkov. Toda vprav znanost ne pozna nobenega zastoja in nobenega viška! In v tem smislu opozarjam na eno osnovno hibo vsega Marxovega dela, ki bi jo na kratko in najlažje morda takole izrazil: Marx gleda na gospodarstvo samo z razvojnega, zgodovinskega vidika, ostaja pa slep za ono notranje gibalno gospodarskega razvoja, ki je dano s samim bistvom človeka in brez katerega bi tudi ne bilo nobene, tudi ne gospodarske zgodovine na zemlji. Gospodarstvo je njemu oboje, osnova svojstveno človeškega življenja in pa jamstvo, da je tudi človek po vsem svojem bistvu samo poseben odtenek snovno-naturnega stvarstva. To pa ne gre skupaj, ker je človek tudi po svojem gospodarstvu že izvenživalsko, izvennaturno bitje na svetu. Ali priznamo dejstvo svojstveno človeškega gospodarstva in vzporedne ter enako svojstveno človeške gospodarske zgodovine ali pa oboje dejstvo zanikamo: v tem drugem primeru pa odpade tudi vsaka posebna doktrina gospodarstva, tudi marksistična. Marxov historični materijalizem je tako naravnost šolski primer v sebi protislovnega nauka.

(Dalje prih.)

L. B.:

Brez imena in domovine

V somraku težkih preizkušenj, ki groze narodom, morda človeštvu samemu, spremljamo z zlimi slutnjami razvoj dogodkov našega časa. Ne gre samo za gospodarsko krizo, gre za politične, socialne in kulturne osnove človeške družbe. Zdi se, da je ta družba na razpotju, da se bo morala odločiti, kod naj hodi v bodoče in da bo ta odločitev veljala za dolgo dobo. Kakor vsi iskreno želimo, tako je skoro neverjetno, da bi se silna idejna nasprotstva, ki so se v zadnjih desetletjih nakopičila na vseh popriščih človeškega udejstvovanja, odstranila ali vsaj do take meje ublažila, da bi omogočila miren razplet in nadaljnji razvoj k ekonomskemu blagostanju in kulturnemu napredku.

Nespravljlivo si stojijo danes nasproti: kapitalizem in kolektivizem, demokracija in diktatura, internacionala in fašizem. Še posebno mesto zavzema sedaj boljševizem, ki vidi v njem svojega najhujšega sovražnika

ne samo japonski imperijalizem, temveč tudi nemški rasni nacionalizem, hkratu pa tudi vesoljno krščanstvo. Razumljivi so idejni antagonizmi, razumljivi politični spori, naravna nasprotstva med socialnimi in gospodarskimi načeli, prav stara so trenja med narodi in plemeni; tudi nasprotstev med verskimi in svetovnimi nazori ne bo nihče nikoli odpravil. Ali nekaj je, kar stori vsa različna gospodarska, politična, nacionalna, verska i. t. d. naziranja razumljiva in opravičljiva: vsa imajo — vsaj načelno — kot svoje neobhodno izhodišče zavest, da so prava, da je edino po njih mogoč socialni in kulturni dvig človeka, da le ona ustrezajo njegovemu bistvu in poslanstvu. Te zavesti in tega prepričanja ne moremo odrekati, da se sodobno izrazim, niti skrajni desnici niti skrajni leviči.

Mimo vseh trenj na navedenih poljih imamo dandanes opravka še z neko temno silo, ki edina resno ograža narode in države. Kdo je ta sila, naj čitatelji razvidijo iz naslednjih odlomkov članka, ki ga je »Jugoslovanski Lloyd« priobčil v svoji 192. številki od 23. VIII. t. l. pod naslovom: *Povezanost velebank in industrije orožja*.

»Vojna industrija je danes najvplivnejši faktor v mednarodnih odnosih. Svoje predstavnike pošilja na vse mednarodne konference in kontrolira delo vseh vlad na svetu. Ni se treba čuditi, če vsak neuspeh glede zbližanja narodov beleži sebi kot uspeh. Vojna industrija je brez nacionalne zavesti in političnega prepričanja in priznava samo eno geslo: profit!

Vojna industrija izpoveduje samo eno in svojelastno moralo: *dividendo* in veruje samo v eno božanstvo: v boga vojne. Konjunktura v vojni industriji obstoja torej samo tedaj, če vlada med narodi nezaupanje, razdor, mržnja in osveta. Če tega ni, tedaj vojna industrija izzove zapletljaj.

Lastniki industrije orožja v svoji grabežljivosti za denarjem netijo nezadovoljstva med narodom in med narodi, samo da bi izzvali spopade, kar vse nujno vodi do povečanja naročil vojnega materiala. V svojem amoralnem in razdornem delu ne poznajo državnih mej, še manj pa nacionalnih interesov. Ne poznajo nobene oblasti, ker so sami velesila; zopet pa služijo vsem in vsakomur, kdor zahteva orožje za zlato.

V evropski zgodovini vojnih zapletljajev XX. stoletja imamo nebroj primerov, da je vojna industrija ene države istočasno oskrbovala z vojnim materialom obe bojujoči se stranki. Še več; dokazano je celo, da je francoska in angleška industrija orožja dobavljala svoje proizvode sovražnikom Francije in Anglije. Ni čudno tedaj, da Krupp, Škoda, Vickers, Schneider in druge tvornice orožja izkazujejo vsako leto vedno večje dobičke...

Dočim na vsem svetu vlada nepopisna vznemirjenost radi nevarnosti novih vojnih zapletljajev, delajo industrije orožja evropskih držav v složni harmoniji. Povezane so med seboj z istimi interesi: pojačiti oborožitev. Kot posredniki pri tem poslovnem odnosu jim slu-

žijo velebanke. Uprav ta tesna povezanost, često tudi skupna pota in medsebojna odvisnost industrije orožja vseh držav najbolje dokazuje, da ni nacionalne vojne industrije.«

V nadaljevanju svojega članka navaja Jugosl. Lloyd konkretne podatke o lastnikih nekaterih večjih vojnih industrijskih podjetjih. Najmočnejša organizacija težke industrije na Francoskem je Comites de Forges, v kateri je včlanjenih 250 proizvajalcev jekla. Najpomembnejši član te organizacije je industrija Schneider & Comp. v Creuzot, ki jo upravlja po poli Francoz in Nemec Eugen Schneider. Člani Schneiderjeve družine so v lastninskih in poslovnih zvezah z najvažnejšimi mednarodnimi velebančnimi zavodi (Credit national, Nationale Française du Commerce Extérieur, Ottomana, Franco-Serbe, Hypothécarie Franco-Argentine i. t. d.). Vse te zveze dokazujejo vpliv Schneiderjevega trusta na podjetja v inozemstvu. Vendar to še izdaleka ni vse. Schneider participira s posredništvom Union Européenne pri Niederösterreichische Escompte Gesellschaft, preko te pri Oesterreichische Alpine Montan Gesellschaft, ki se nahaja pod kontrolo nemškega koncerna Vereinigte Stahlwerke v Düsseldorfu in je posredno v zvezi z najmočnejšo nemško industrijo orožja Friedricha Kruppa v Essenu...

Tako bi v dolgi vrsti sličnih primerov ne bilo težko dokazati, da dobavljajo taka »nacionalna« podjetja orožja samo za profit v roke tistim, ki ga bodo obrnili nekoč proti državi, v kateri se je izdelovalo.

Vse to ne moti znanih in neznanih industrijskih in denarnih mogotcev. Da, neznanih. Legijon jih je, ki skrivajo svoja imena širši javnosti. Če smo navedli nekatera imena, je to samo poizkus, pokazati nekaj konkretnih obrazov. V bistvu pa predstavlja ta temna sila moč brez imena in domovine. Vemo, kaj je boljše v izem in kje je doma, poznamo fašizem in njegovo rojstno deželo, jasno nam je, katere so države, ki predstavljajo demokracijo. Nihče nam ne skriva rojstnega lista teh in drugih političnih in socialnih struj. Globoko smo tudi uverjeni, da se s te strani ni treba bati za usodo narodov in človeštva. Naj se krešejo ideje, naj se ločijo duhovi: človečanska misel bo zmagala, čeprav ne brez trenja. Nevarnost preti od tam, kjer snujejo ljudje brez idej, brez morale, brez imena in domovine. Od tam, kjer zro na človeka samo z vidika gole koristi, ki jo je treba doseči brez izbire sredstev, tudi za ceno izrabljanja njegovih najnižjih instinktov, gonov in strasti.

In zadrugištvo! Kakšno je njegovo stališče napram tem in takim razkrajajočim pojavom človeške družbe?

To stališče je jasno in opredeljeno; vsaj v svojih najbistvenejših osnovah. Govorili smo nekoč o zadrugištvu kot posebnem svetovnem nazoru. Vse to velja vedno in za vsako dobo. Zadrugištvo priznava osobine vsakega naroda. Iz teh osobin črpa svoje najžlahtnejše sile, svojo socialno in

kulturno tvornost. Vsaj je narod prva, zares kulturna zajednica, ki more oblikovati življenje in ga dvigati do socialnih in moralnih viškov. Nikoli zadružništvo ne bo in ne bo moglo opustiti svojega izhodnega stališča: da predstavlja človeška družba zbor enakovrednih narodov in narodi sožitje enakovrednih poedincev. Zato mora zadružništvo odklanjati vsako biološko, socialno, kulturno in politično raso diferenciacijo z vidika vrednosti posameznih narodov. Odklanjati mora tudi vsak poizkus rušenja prirodnih osnov človekove narave: religije, družine in želje po upravičeni osebni participaciji ekonomskih dobrin.

Še v večji meri in večjim poudarkom mora zadružništvo obsojati in obsoditi brezidejna, amoralna in nečlovečanska prizadevanja tistih, ki z brezobzirno, naravnost zločinsko hladnokrvnostjo hujskajo narod zoper narod, državo zoper državo, v edinem namenu, kovati iz sovraštva materialne koristi.

Zato mora zadružništvo stati danes bolj ko kdaj preje na braniku združnih in človečanskih načel. Zdi se, da prihaja čas, ko bo zadružništvo moralo opustiti gole papirnate resolucije in v obrambo miru iskati učinkovitejših sredstev.

G O S P O D A R S T V O

Ing. Černe Jože:

Izkoriščanje malih zemljišč

(Nadaljevanje)

Hlevski gnoj vsebuje sicer vse, rastlinam neobhodno potrebne hranilne snovi, toda v nezadostni količini; zato smo primorani uporabljati umetna gnojila, da zadostimo potrebam zemlje in da tako dosežemo dobre pridelke. Preden nakupimo umetna gnojila, moramo točno vedeti, katere hranilne snovi potrebujejo naše poljske rastline. Le na ta način moremo potem uporabljati najprimernejša umetna gnojila. Zato ni postranskega pomena, katere vrste umetnih gnojil se poslužujemo.

Umetnih gnojil navadno ne porablamo za glavno ali osnovno gnojenje, ampak samo kot dodatek k naravnim gnojilom. Izključna uporaba umetnih gnojil bi bila brez naravnih predraga in bi tudi za fizikalno stanje zemlje ne imela ugodnih posledic.

Glede umetnih gnojil je treba vedeti naslednje:

1. za katero rastlino jih hočemo uporabiti;
2. v katerem času (v jeseni oziroma spomladi) je treba trositi posamezna gnojila;
3. katera umetna gnojila smemo mešati med seboj;

4. kakšno je zemljišče in katerih hranilnih snovi zemlji najbolj primanjkuje;

5. koliko znaša površina zemljišča (v hektarjih oziroma v oralih), na katero hočemo trositi umetna gnojila.

Vsa umetna gnojila so v vodi ali takoj raztopna, ali pa se v zemlji kmalu pretvorijo v razstopno obliko. V splošnem cenimo mnogo bolj ona umetna gnojila, ki se v vodi hitro razstopijo in hitro učinkujejo.

Znano je, da vsebujejo umetna gnojila navadno le po eno ali dve hranilni snovi. Z ozirom na vsebino rastlinskih hranilnih snovi delimo umetna gnojila v naslednje skupine:

a) dušična, b) fosfatna, c) dušikofosfatna in d) kalijeva umetna gnojila. Da bo imel čitatelj popolnoma jasno sliko o gnojenju raznih poljskih kultur in trav, je gotovo neobhodno potrebno, da vsaj v glavnem spoznamo posamezna umetna gnojila in njih lastnosti.

Dušična gnojila.

Izmed dušičnih gnojil sta najbolj poznana čilski soliter in apneni dušik. Čilski soliter vsebuje 15 — 16% dušika in je v vodi zelo lahko in hitro topljiv in zato tudi hitro deluje. Že pred vojno so ga uporabljali v velikih količinah. V zadnjih letih pa je njegova uporaba zaradi visoke cene in pa splošne krize nekoliko padla.

Čilski soliter ima to lastnost, da močno privlačuje vlago. Ako ga kupimo in takoj ne uporabimo, ga moramo vedno shraniti na suhem prostoru. Zaradi njegove hitre topljivosti in hitrega delovanja ga ne smemo trositi nikoli prezgodaj, temveč šele tik pred setvijo. Prav tako ga tudi ne smemo trositi prepozno, ker bi ne pospeševal rasti in s tem zadrževal zorenje. Isto velja tudi za ostala dušična gnojila. Še bolje pa storimo, ako ga trosimo na rastline šele potem, ko so že ozelenele; to gnojenje imenujemo »na-glavno« gnojenje. Posebno dobro učinkuje pri ozimnah, ki so zaostale na rasti zaradi pozebe. Temna barva in bujna rast, to so posledice hitrega delovanja čilskega solitra. — Od ostalih rastlin pa je pesa posebno hvalježna za dušik čilskega solitra.

Čilski soliter trosimo z roko, in sicer le ob suhih dneh, ko na listih ni rose in ne deževnih kapljic. Da ga lažje in enakomernejše trosimo, je dobro, da ga pomešamo s suhim peskom, zemljo ali še bolje s pepelom.

Priporočljivo ga je trositi rastlinam, preden jih okopavamo oziroma osipamo, da se zmeša z gornjo plastjo zemlje in po njej enakomerno porazdeli.

Učinkovitejši je čilski soliter, če ga trosimo v več obrokih. Pri tro-senju celotne množine naenkrat se ga namreč veliko izgubi.

Čilski soliter uporabljamo le od februarja do avgusta in ga nudimo rastlinam predvsem tedaj, ko so najbolj lačne dušika. Prav v tem leži velika prednost čilskega solitra, da zamoremo ž njim dati rastlinam v vsaki dobi razvoja tisto množino takoj užitne dušičnate hrane, ki jo potrebujejo.

Drugo važno dušično gnojilo je apneni dušik, ki vsebuje dušik in apno ter je temno pepelkaste barve. Apna vsebuje 55 — 56 %, dušika pa 15 — 22 %. Tudi to gnojilo zelo privlačuje vlago. Zato ga moramo istakotako kot čilski soliter spravljati na suhem prostoru. Pri tem postopamo najbolje tako, da ga stresemo na kup in pokrijemo z vrečami.

Apneni dušik lahko trosimo v jeseni in spomladi. Dobro pa je, da ga trosimo 10 — 15 dni pred setvijo. Za lahka in propuščajóča zemljišča jesensko trošenje ni priporočljivo, ker bi se lahko zaradi propustljivosti tal večji del dušika izgubil v spodnje plasti in bi bil tako za rastline izgubljen. Pri trošenju se zelo močno kadi in škoduje občutljivi koži, očem, ter dihalnim organom in je zato bolje, da ga ob vetrovnem vremenu ne trosimo. Priporočljivo je tudi, da ga mešamo z vlažno zemljo; pri tem postopamo tako, da zmešamo apneni dušik s polovično množino nekoliko vlažne zemlje. Tako pripravljeni zmesi dodamo še toliko vode, da se da bolje trositi. Potrositi pa moramo to zmes takoj, ker se začne drugače razkrajati. Če ga trosimo na zelene rastline, moramo paziti, da niso mokre, ker jih drugače to gnojilo močno ožge; posebno občutljiva je v tem oziru pesa in pa ječmen.

Pomladanskim rastlinam ga trosimo pred setvijo, in sicer preden orjemo ali pa tudi že na zorano njivo.

Vsa dušična gnojila vplivajo na bujno rast rastlin. Količina dušika, ki ga dodajamo s temi gnojili zemlji, je odvisna od mnogih činiteljev, predvsem od zemlje same. Najbolj se gnojenje z dušikom izplača na vlažnih, boljših peščenih in glinastih zemljiščih. (Dalje prihodnjič.)

R. K.:

Kozjereja

Ko je v letošnjem »Zadugarju« št. 2. izšel poziv, da se prijavijo tisti, ki žele postati rejci angorskih kuncev, je bila z raznih strani izražena želja, da naj se mimo akcije za rejo angorskih kuncev izvede na sličen način tudi razdelitev mladih kozic v svrhu vzreje.

Ker se akcija za rejo angorskih kuncev po objavljenem načrtu uresničuje, saj je pravkar Železničarska splošna gospodarska zadruga v Ljubljani (skrajšano Žegoza) razdelila med prijavitelce okoli 50 mladičev — angorcev, čez mesec — dva je pa na vrsti že druga razdelitev, mislim, da ne bo odveč, če se seznanimo čim širši krog železničarjev na deželi tudi s kozjerejo.

Le malo imamo domačih živali, ki bi z razmeroma malim trudom in malimi stroški prav posebno našemu »malemu človeku« toliko koristile, kot koza. Za bajtarja je skoro nenadomestljiva in marsikateri železniški čuvaj, ki daleč od vsake naselbine vrši svojo službo in ki preživlja v večini primerov prav številno družino, lahko pove, koliko je koza vredna.

Kozjereja se pri nas na Slovenskem posebno uveljavlja v večjih industrijskih krajih in v predmestjih. Tu živi največ delavskih, nameščenskih

družin in posestnikov malih hišic, ki imajo za rejo koze vse pogoje in tudi največ potrebe.

Pogoji za uspešno rejo ene ali dveh koz so v glavnem ti-le: dovoljna količina dobre hrane, prostoren, suh, zračen in svetel, pozimi pa topel hlev, zadostna količina stelje ter smisel in volja za čiščenje in negovanje živalce.

Radi svoje visoke molznosti in lepih oblik je pri nas precej razširjena, iz Švice importirana saanska koza, bele, kratke in goste dlake. Imamo pa tudi našo domačo kozo, rjave barve, ki jo rede naši hribovci in ki glede odpornosti in zdravja prekaša saansko kozo. In taka bo najbrž tudi glede molznosti.

Koze obeh omenjenih pasem so z rogovi in brez njih. Prednost imajo koze brez rogov, ker so mirnejše in se radi tega laže krmijo in negujejo.

Pri nakupu koze gledamo razen barve, pasme in starosti v prvi vrsti na molznost. Prvovrstna koza-mlekarica daje, ko je v svoji najboljši »formi«, v tretjem in četrtem letu starosti, 600 do 800 litrov mleka. Če je koza dobra mlekarica, spoznamo le s poizkusno molžo, pri kateri lahko ugotovimo ne samo količino mleka, temveč tudi njegov okus in kakovost, kar je za vrednotenje živalce pač zelo važno. Dober okus mleka je zlasti odvisen od zadostnega čiščenja in pravilnega krmljenja. Ob slabem negovanju se koza namreč zelo poti in se neprijetnega duha tega potu, ki ga povzroča neka kislina, navzame tudi mleko. Radi tega je treba kozo vsak dan štriglati in tedensko enkrat oprati z mlačno vodo, kateri smo dodali malo sode. Pozimi seveda zbog prehlada kaj takega ne bomo delali. Dobra nega odtehta polovico prehrane, pravi pregovor.

Tudi glede prehrane velja prislovica, da »krava pri gobcu molze« — čimveč spremembe v dobri hrani, temveč bo dobrega in slastnega mleka. Ker je koza precej izbirčna, ji polagamo dnevno najprej slabšo, vendar snažno hrano in šele potem dobra krmila v majhnih, ali zato rednih večkratnih (vsaj petkratnih) obrokih. V poletnih mesecih polagamo kozam največ zelene hrane v množini 6 do 7 kg. Tu sem spada trava, detelja, mlado vejevje in vrtni plevel z dodatkom vsaj 1 kg močnih krmil (oves, ječmen, otrobi) in približno 1 — 2 kg suhega sena. Pozimi naj obstoja približno ena tretjina hrane iz suhega sena, detelje ali v zelenem stanju posušenega grmičevja; zeleno poletno krmljenje pa nadomestimo s korenjem, peso, repo i. t. d. dnevno približno 3 kg. Tej hrani se doda še en obrok močnih krmil (prge od oljnatih pogač i. t. d.). Največ so pač vredna krmila, ki vsebujejo mnogo beljakovin. Mehkim, kuhanim krmilom pri-mešaj po možnosti po eno navadno žlico klajnega apna. Poleg hrane, je naravno treba koze trikrat dnevno napajati, v poletni dobi s hladno, v zimski dobi pa z mlačno vodo, ki jo nekoliko solimo. Zmrznjena hrana in mrzla voda živalcam, posebno brejim, zelo škoduje, tako da večkrat zvržejo.

Koza se privadi na čisto hlevsko rejo, vendar je priporočljivo, da jo v poletnem času pasemo. Kadar to ni mogoče, jo je treba večkrat spustiti na dvorišče, da se izleta. — V hlevski reji naj koza, če je le mogoče, ne bo privezana. Če za steljo nimaš materiala, ki mokroto hitro vpija in brzo suši seč, katerega smrad vpliva tudi na mleko, naj koza leži na deskah, ki so nekoliko dvignjene od tal. Če koza pozimi nima toplega hleva, izgubi zelo mnogo mleka. Radi tega so za koze zelo priporočljivi mali, svetli in dobro opaženi hlevi. V hlevski reji zrastejo kozi radi nezadostnega kretanja parklji v kljunaste oblike, radi česar zelo težko stoji in še težje hodi; mladim živalcam pa lahko težka hoja povzroči tudi večje telesne hibe. Radi tega je treba parklje z drevesnimi škarjami večkrat do mehkih delov porezati.

Pomladanski kozji rod se navadno v devetem mesecu starosti (septembra — novembra) »prska«. Ako se živalca v tem času ne pripusti, se prskanje na spomlad ponovi. Rejci, ki goje po dve kozi, si uredijo pripuščanje tako, da pripuste eno živalco v jeseni, drugo pa spomladi; tako da imajo nepretrgoma mleko.

Koza nosi pet mesecev ali povprečno 154 dni in vrže prvič navadno po enega, drugič pa dva, redkokdaj tudi tri mladiče, ki jih pustimo pri materi 6 — 8 tednov sesati, kozice, ki so namenjene za rejo, pa najmanj 12 tednov. Kozličke navadno prodamo mesarju in je njih meso zelo cenjeno.

Ž E N A I N D O M

L. Megličeva:

Gladke ali nakodrane lasje

Neki ruski emigrant je rekel: »Pogled na lepe, blesketajoče se ženske lasje, vzbudi v meni neodoljivo hrepenenje po domovini. Stepo in Volgo čutim v njih. Po cvetočih travnikih in žitnih poljih zahrepenim. Kadar se poigrava veter z njenimi lasmi, se mi zdi, da slišim tajinstveno šepetanje pragozda. Blesk in mehkoba ženskih las vzbujata v meni najnežnejša čustva.«

Tako občutje se je porajalo v tem človeku najbrž takrat, ko ženske še niso imele svojih las pokvarjenih s trajno ondulacijo. Ob pogledu na tako glavo, bi ta človek-pesnik kaj takega ne mogel občutiti. Kaj pa naj bi začutil ob umetno skodrani glavi? Ali je po trajni ondulaciji ostalo na lasih še kaj sijaja in mehkode? Kakšna nežna čustva morejo vzbuditi v človeku lasje, ko jim je bila nasilno uničena vsa naravna lepota!

Po trajni ondulaciji so lasje nekaj časa kakor mrtvi, pa tudi pozneje niso nikdar lepi, ako si ne pustimo preko nje napraviti še vodne ondulacije. To pa stane dosti denarja in le malokatera si kaj takega lahko

privošči. Dostikrat izgledajo taki lasje kakor suho dračje, ki ga je posušilo in sežgalo vroče sonce.

Kakor vsa druga lepotilna sredstva, tako je bila tudi trajna ondulacija uvedena radi bogatega zaslužka, ki si so ga obetali in tudi dosegli iznajditelji. Od ženske nečimurnosti in lahkomišelnosti je že marsikdo obogatel.

Imeti naravno skodrane lase, si želi vsaka žena. Toda marsikateri ženi stojijo gladki lasje lepše kakor skodrani. To velja posebno za tiste, ki imajo lepo oblikovano glavo, goste lase in pravilne poteze. Koliko svežosti in mladosti veje iz skrbno pristriženih in lepo umitih in počesanih las! Kako lepo se svetlikajo in kako prožni so taki lasje. Trajna ondulacija odvzame lasem sijaj, mehkobo, prožnost, obrazu pa daje videz starejše ženske.

Črnopolta žena si ne želi ničesar bolj, kakor da bi imela gladke lase kakor njena bela sestra. In belopolta žena si zopet tako želi imeti skodrane lase. Zakaj neki ljubi Bog ne usliši te nedolžne želje svojih hčerk! Najbrž zato ne, ker ve, da bi si potem pač zopet obratno želele.

Mlademu dekletu ali mladi ženi je trajna ondulacija samo v škodo. Oropa jo nečesa naravnega, svetlega in mladostnega. Za starejše žene pa, ki jim je naravni blesk lasu že izginil, ko lasje nimajo več prožnosti in so začeli postajati redki, bi bila trajna ondulacija še celo nekaka pridobitev. Trajna ondulacija, preko katere je skrbno napravljena vodna ondulacija, ki dopušča le malo zvalovane lase, je prav gotovo lepša kakor so pristriženi lasje, ki mrtvo padajo vsaksebi. Toda tako postopanje si more privoščiti le malokatera žena. Zato bi bilo morda bolje, če bi si starejše gospe pustile lase zrasti tako dolge, da jih v tilniku malo zavijejo. Seveda je to priporočljivo samo v tistih primerih, ko so postali lasje že zelo redki.

Trajna ondulacija je kakor epidemija. Traja svojo določeno dobo in ne prizanese nobenemu sloju. Toda zdaj se zdi, da gre tudi ta epidemija h koncu. Nakodrano je že vse vprek od najpremožnejše do tistih žensk, ki si morajo v največji ponižnosti in podvrženosti zaslužiti svoj vsakdanji kruh. Kmalu pa bodo ženske zopet našle dopadenje nad naravno lepoto svojih las.

N A Š O T R O K

Otrok v predšolski dobi

(Konec.)

Dosedaj smo govorili o posebnih telesnih in duševnih znakih predšolskega otroka. Te znake opažamo več ali manj pri vsakem otroku, naj živi v mestu ali na deželi, v udobnih ali neudobnih razmerah. Izvirajo

namreč iz otrokove narave. Iskušnja nas pa uči, da je človek v veliki meri odvisen od svoje okolice. Še prav posebno pa velja to za predšolskega otroka. Zato pa na otroku vidimo marsikaj, kar ne izvira iz njegove narave, česar ni podedoval po starših, temveč je dobil iz svoje okolice. V otroškem govoru se ponavljajo iste besede, iste misli (seveda v otroški obliki), kakor jih govori njegova okolica; v svojih igrah posnema otrok udejstvovanje odraslih, ki jih vidi krog sebe. Otrokov interesni svet (kar otroka zanima, kar si želi, česar se veseli i. t. d.) sliči interesnemu svetu okolice.

Vzrok temu je nagon posnemanja, ki je prav v otroških letih posebno močan. Pri posnemanju pa je zanimivo, da otroci prvenstveno posnemajo tiste besede, ki imajo čustven poudarek (ki jih izreče kdo z jezo, v veselju i. t. d.). Odtod izvira dejstvo, da otroci tako hitro posnemajo razne kletvice. Otroci se nadalje mnogo prej »nalezejo« tistih misli in dejanj, ki jih starejši govorijo in vrše med seboj, kakor tistih, ki so namenjene mladini v pouk. Pazi ne le na tiste besede, ki jih govoriš otroku, temveč tudi na one, ki jih govoriš ob navzočnosti otrok.

Iz odvisnosti otroka od njegove okolice sledi, da je duševnost kmetskega otroka drugačna od mestnega, proletarskega drugačna od otroka imovitih staršev.

Kaj je značilnega v okolju kmetskega otroka? Prvič to, da kaže življenje na deželi mnogo manj sprememb nego v mestu; zato tudi otrokov razvoj poteka bolj počasi in enakomerno. Njegova pozornost je obrnjena k pojavom v naravi (rastlinam, živalim, vremenu) in ima tudi o njih bolj točne pojme od mestnega otroka. Kmetskega otroka prično že v najnežnejši dobi navajati na koristno delo. Zato mu za igranje ne preostane časa. Posledica je pomanjkanje gibčnosti in ročnosti, kar se zlasti opazi pozneje v šolski dobi (n. pr. pri pisanju). Tudi se z njim manj ukvarjajo kakor v mestu, zato v razvoju govora zaostaja za mestnimi otroci. Odlikuje pa kmetijske otroke točno opazovanje, delavnost in zgodaj nastopajoči stvarni čut.

Mestni otrok vidi mnoge spremembe okrog sebe in je zato umsko bolj gibčen, a nevarnost je pri tem, da postane površen. Dogodkov ne more opazovati tako vztrajno, ker se mu pozornost prehitro obrne drugam. Besedni zaklad ima sicer velik, a zopet je nevarnost, da zgolj besediči in ne pazi na pomen besed. Raznovrstne igrače in igre mu razvijajo ročnost in fantazijo in s tem iznajdljivost.

Ne samo mesto, temveč tudi gmotne razmere in poklic staršev ni brez vpliva na otrokov razvoj. Otroci imovitih staršev imajo sicer vso udobnost, vzgojo po poklicnih vzgojiteljih, a često pogrešajo domačnosti in ljubezni. Manjka jim čut za vrednost in pomen dela. Ker ne prihajajo dosti v stik z drugimi otroci, se jim ne razvije socialni čut, pojem pravice in krivice i. t. d.

Otroci revnih staršev, ki že v prvih letih začutijo pomanjkanje, postanejo prezgodaj resni in stari. Nimajo posebno razvite fantazije, a razvije se jim zaradi zgodaj občutenega boja za obstanek praktičen čut. Navadno njihovi starši radi celodnevne zaposlenosti v tovarnah i. t. d., nimajo časa ukvarjati se z njimi in so zato prepuščeni ulici in tujim ljudem. Kaj radi se nalezejo slabih vplivov ulice, a obenem se jim radi prepuščenosti samemu sebi razvije zavest »pomagaj si sam,« ki je vzgojno koristna.

Razmeroma še najugodnejše okolje za razvoj imajo otroci obrtnikov, nižjih uradnikov, skratka, srednjega meščanskega stanu ob sicer zdravih razmerah.

Na razvoj predšolskega otroka pa posredno vplivajo tudi važni vnanji dogodki, n. pr. svetovna vojna, gospodarska kriza i. t. d. Vsi taki pojavi prinašajo v življenje pomanjkanje, strah pred bodočnostjo, negotovost, kar vse se od staršev in starejših bratov oz. sester prenaša na otroka, ga dela prezgodaj resnega in starega. Taki otroci so iztrgani iz pravičnega otroškega sveta in postavljeni v realni svet krivice, zapostavljanja, borbe i. t. d. Taki otroci, ki jim je okolje storilo krivico s tem, da jih je oropalo naj-srečnejše mladosti, so v poznejših letih kaj radi krivični napram svoji okolici (otroci iz svetovne vojne).

Poznanje okolja otroka je važno radi tega, da lahko nedostatke tega ali onega okolja nadoknadimo z vestno vgojo in na drugi strani ugodne momente za otroški razvoj pospešujemo.

V razvoju predšolskega otroka nastopi med 5. in 6. letom nekak zastoj (razvojna pavza). V tem času ne zapazimo pri otroku tistega naglega napredka v razvoju telesnih in duševnih sil kakor v prejšnjih letih. Organizem otroka v tem času počiva, da si nabere sil za naslednjo razvojno fazo, ki se prične s šolsko dobo. Ko prestopi otrok šolski prag, se prične zanj novo življenje in njegov razvoj se obrne v novo smer. Pravilni svet v njegovi duši prične izpodrivati stvarni svet, igro nadomestuje delo, želje se umikajo pred dolžnostmi in veselje že tu in tam zagreni otroška skrb.

—t.

Z D R A V S T V O

Dr. V. Arko, Ljubljana:

O znojenju

V človeški koži razlikujemo v glavnem dve vrsti žlez, in sicer žleze lojnice in žleze znojnice. Produkt prvih je loj, produkt drugih je znoj. Ako se človek znoji, izločajo obe vrsti žlez svoje produkte v enaki meri. Lahko pa se zgodi, da lojnice izločajo več kot znojnice. V tem primeru je znoj masten.

Zakaj se človek znoji? Znojenje je eno izmed sredstev, s katerimi človek regulira svojo telesno toploto, ki znaša normalno 37° C. Znoj, ki pokriva kožo, hlapi in odvzema s tem telesu prekomerno toploto. Ako je to izhlapevanje onemogočeno, n. pr. zaradi pretesne obleke, nastopijo težki pojavi, ki jih poznamo pod imenom sončarica. To je torej glavni smisel znojenja. Zmotno je naziranje, da je za človeka slabo, če se ne poti dovolj, ker da se v tem primeru nabirajo v njem »slabe stvari«, kar da vodi do bolezni. Ta naloga pripada ledvicam. Vendar sta urin in znoj v neki odvisnosti, in sicer v toliko, da je pri obilnem znojenju količina urina manjša.

Nekatere živali se ne znoje. Pes n. pr. si pomaga na ta način, da diha z odprtim gobcem in iztegnjenim jezikom, s čimer se pospešuje odvajanje toplote.

Že v normalnih prilikah se ponašajo ljudje v pogledu znojenja zelo različno. Nekateri se znoje že ob nekoliko toplejšem vremenu pri vsakem najmanjšem telesnem ali pa duševnem delu. Debeluhi se zelo radi znoje, ker je debela plast sala zelo slab prevodnik toplote in se zato tem bolj pote. Povečano znojenje opazamo tudi pri raznih boleznih. Jetičniki se znoje posebno ponoči. Zelo močno se znoje tudi ljudje, ki bolujejo na revmatizmu, in oni, ki imajo pljučnico.

Izločanje lojnic in znojnic regulirajo živci. Ako se človek močno prestraši ali se česa sramuje, se navadno znoji. Nasprotno pa vidimo, da se pri bolnikih, ki jih je zadela kap po eni strani telesa, znoji samo druga polovica.

Običajno je znoj brezbarvna tekočina, kiselkastega, več ali manj neprijetnega duha. Interesantno je, da moremo zaduhati v znoju nekatere začimbe, n. pr. česen. Duh znoja se ravna tudi po rasah. Znano je n. pr., da imajo zamorci svojevrsten duh. Z vonjem lahko razlikujemo tudi znoj pri raznih boleznih, n. pr. pri škrlatinki, revmatizmu, sladkorni bolezni itd.

Znoju so lahko primešana razna barvila. To opazamo posebno pri histeričnih ženskah, ki dobe po obrazu črne ali črnikaste pege.

Včasih je znoju primešana tudi kri. To opazamo n. pr. pri kugi in drugih težkih boleznih. Neredek je ta pojav zopet pri ženskah, ki trpe zaradi motenj mesečnega perila ali zaradi kake živčne bolezni.

Važnejšo vlogo kot splošno znojenje ima povečano znojenje posameznih delov telesa. Med te spada v prvi vrsti znojenje nog, pazduhe, glave in čela. Na tem trpe zlasti slabokrvni in nervozni, pa tudi povsem zdravi ljudje.

Kako izgledajo taka mesta, večina čitateljev ve iz lastne izkušnje. Vedno so vlažna, hladna. Obleka, ali pa čevlji so prepojeni od vlage, preperijo in se hitro kvarijo. Zelo neprijetne so posledice takega znojenja, ne glede na neznosen smrad, ki ga razširja tak človek okoli sebe. Znoj se namreč pomeša z odpadajočimi gornjimi plastmi kože, kar se vse skupaj razkraja. Koža se zaradi tega draži in vname. Vnetje postaja vedno hujše, ker se

mora človek zaradi srbeža neprestano praskati. Bolečine so včasih tako hude, da je celo hoja nemogoča. Med turisti je poznan v tem pogledu »volk«, ki včasih popolnoma pokvari užitek še tako lepe ture.

Kdo trpi predvsem na znojenju nog? Tu prihajajo v poštev ljudje, ki morajo mnogo hoditi, n. pr. vojaštvo, pismonoše i. t. d. V zvezi s premočnim znojenjem opazamo pri zato disponiranih osebah posebno po rokah male mehurčke, ki so napolnjeni z neko tekočino. Ti mehurčki počijo in se posuše. Večkrat to zelo srbi.

Ako se zamaši izvodilo znojnice, se ta zaradi izločevanja znoja razširi in nastanejo v koži grahu podobne tvorbe, ki se pojavljajo po obrazu. Pozimi navadno same od sebe izginejo, poleti pa se zopet pojavijo.

Včasih se koža premalo znoji. To opazamo pri ljudeh, ki imajo sladkorno bolezen, in bolnikih, ki so zaradi bolezni izčrpani (pri raku).

Zdravljenje zavisi od tega, da li se prekomerno znoji vse telo ali samo posamezni deli telesa. Pri debelih je potrebno najprej znižati telesno težo, če hočemo omejiti znojenje. Pri sladkornih je treba predvsem zdraviti to temeljno bolezen. Proti znojenju samemu lahko dajemo razna zdravila. katerih pa ne moremo dalje časa predpisovati, ker so, dasi so v tem pogledu zelo uspešna, vendarle premočni strupi, ki bi utegnili škodovati telesu. Eno izmed teh zdravil se dobiva iz jagod volčje češnje, ki je znana kot zelo strupena rastlina. Priporočljiva je kopelj vsega telesa, vendar brez uporabe mila, ker milo kožo še bolj razje in draži. Po kopelji je dobro, da se človek napudra. Najboljši je navaden rižev puder, kateremu primešamo malo salicila.

Obleka naj bo lahka, platnena. Glavo je najbolje imeti nepokrito. Če pa že kdo misli, da ne more biti razoglav, naj nosi lahek, perforiran klobuk.

Dočim opazamo prekomerno znojenje vsega telesa večinoma samo poleti, je znojenje nog, razen v prav hudi zimi, skoro stalno. Zato še nekoliko o znojenju nog.

Princip zdravljenja obstoja v tem, da onemogočimo izločevanje znojnicam. To pa dosežemo na ta način, da kožo nekako ustrojimo. Že takoj tu moram povedati, da je povsem zmotno naziranje, da bi znoj »noter udaril«, če ga preprečimo. Od domačih zdravil bi omenil mazanje nog z ocedkom iz hrastovega lubja. Slično deluje 50% alkohol ali pa 2% salicilni alkohol. Noge umivamo v navadni vodi, brez mila, in ko se posuše, jih namažemo z enim izmed omejenih sredstev. Ako pa je koža med prsti že počena in vneta, ne smemo nog umivati, temveč jih samo očistimo z vato, namočeno v bencin. Nato namažemo obolela mesta s posebnimi pastami, ki jih pa mora predpisati zdravnik. Za navadne primere je najboljši že prej omenjeni 2% salicil alkohol.

Obutev mora biti zračna. Najboljše so sandale. Dnevno je treba tudi menjati nogavice.

Miroslav Adlešič:

Človek in tehnika

Razplamten v ognju in skaljen od vnanjih sil, se je v sivi davnini obdal naš planet s skorjo, tanjšo ko jajčna lupina, ki se je gubala in prelivala ognjenonemirni element — vodo, dokler ni le-ta obstala v razsežnih kotanjah, tvoreč oceane. S preoblikovanjem morskega dna in s strjevanjem ognjeniške žarje so se izoblikovale celine, kopnine sredi morij. Iz preperelega površja — zemlje — so pognale kali in sivorjava plast je ozelela. Vedno bolj je preprezalo celine živo-mirno rastlinje, zajeto od poto- kov in rek, ki so rijoč po dolinah in globelih z vetrom in soncem vred oblikovali površje. Žival v naravni red skal, vodâ in rastlin ni posegla.

Tedaj je prišel človek. Sam del narave, povezan z njo in zajet od nje, se je vendarle takoj zavedel, da mu je narava sovražna. Razum, združen s hrepenenjem, mu je z ognjem, orodjem in govorom omogočil, da je pričel z njo borbo. In ko je zapustil prirodna domovanja v globelih in 'duplinah, pričenši graditi hiše iz ilovice, lesa in kamna, je že v njem nezajezljivo vzklila volja za uresničenje smelih početij, ki dokazujejo, da je bila gradnja hiš in obdelava zemlje zanj premalo, da sta bili kruh in streha nad njim preozki zahtevi. Ali je hotel s spomeniki in templji pre- magati čas ali pokazati svojo zmogljivost, ali mu nebeška kupola ni bila dovolj človeška, da bi ji mogel zaupati svoja najgloblja čustva — kdo ve? Najsi je bilo to že tako ali drugače, gradnji stavb je sledila ustvaritev vozov in ladij in vzporedno gradnja cest. Tako je borba s naravo dala človeku socialno skupnost, iz katere se je razvija obrt in trgovina, pričel se je promet na kopnem in na vodi.

Čeprav je človek že od davnih časov zavestno stremel, da bi mogel pogledati za zaveso, ki mu je skrivala prirodne tajne, je vendar zavest, da je zgolj iz narave dobljeno znanje edina moč, s katero more nadvladati slepe in sovražne prirodne sile, prišla precej pozno. Nadvlada narave v tehniki je rodila pozabo, da je človek del narave, del onih skrivnih moči, ki snujejo in tko usodo našega planeta. Ali se radi te pozabe maščuje narava nad izkoriševalcem, ali so odnosi med naravo in stvaritvami člo- veka pota k boljšemu in srečnejšemu življenju? Kakšen je odnos med tehniko in njenim tvorcem? Del teh vprašanj naj osvetle pričujoče vrstice.

Civilizirani del zemeljske površine je bil ob rojstvu stroja, v dobi Goetheja, Prešerna in Puškina — razen v dnevih vojn — miren. Bele ceste so preprezale obdelano zemljo, ki je živela v prirodni ubranosti, v skladu

z življenjem človeka. Lep čas, lep sen za vsakogar, ki si želi lepih starih časov, romantike, prirodnih doživljanj in z notranjo radostjo prežetega dela. Toda le sen, kajti stroj in njegov posledični razvoj je razdril stebre, ki so vzdolž stoletij nosili nenakaženo zemeljsko površje. Tovarne, železnice, umetna jezera, prekopi, električne napeljave, ropotajoči stroji na cestah in v zraku tvorijo v sliki naše zemeljske površine glavni akord. Stroj rije zemljo, vrta predore, pomaga mu dinamit in zemlja bljuva iz sebe zaklade strojem za tvorbo in hrano. Le ob samotnem morskem obrežju in v visokih gorah kraljuje še prirodnost in pripoveduje pravljice o pralepotah narave.

Stroj sicer ni povsem odvzel človeku pezo težkega dela. Ni še povsem nadomestil težakov in rudarjev. Poleg tega so delavci, ki s stisnjenim zrakom razdirajo kamenite plasti v nevarnosti, da jim sunki v dveh letih izdolbejo ključno kost, da zbole osebe, ki delajo v okuženem ozračju tovarn ali ki nameščajo na predmete tvarine, ki se v temi svetijo. Ta dejstva, ki spričujejo, da je današnja tehnika še vedno v prehodu med staro obrtno tehniko in popolno industrijalizacijo, ki jo je začel parni stroj in spopolnil električni motor. Navzlic vsemu pa je opazen prelom v žitju in bitju mnogih ljudskih plasti, ki ima za posledico spremembe socialnega življenja.

Spomini iznajditelja dinamostroja, W. Siemensa, nam opisujejo težave pri izrabljanju bakrenega rudnika v kavkaškem pogorju, kjer mnogi delavci kmalu po začetem delu niso hoteli več delati. V izogib pomanjkanju delovnih sil je bil odredil lastnik rudnika, da je pričela preostala peščica delavcev graditi zidane delavske stanovanjske hiše. Pri tem ga je bilo vodilo spoznanje, da so v prirodnih bivališčih, v jamah živeči delavci delali le dotlej, dokler si niso nabrali nekoliko denarja, ki jim je omogočil zopet brezskrbno životarenje. Ko so bile hiše gotove, so se naselili v njih preostali delavci z družinami vred, s čimer so se zavezali, da ne bodo sami od sebe več zapustili dela v rudniku in v čistilnici. V jamah živeči delavci se sprva niso hoteli preseliti v hiše. Toda polagoma, ko so zlasti žene iz jam z rastočo zavistjo gledale na lepše oblečene žene iz hiš, so bila delavska poslopja kmalu polna in delo v podjetju redno.

Očrtani socialni premik je primera za človekovo težnjo po starem. Kakor hitro privzame — čeprav z uporom — novo, mu postane le-to takoj nepogrešljivo. Pomislimo le na železnico, vodovod, elektriko, telefon, radio, kino in na množico strojnih izdelkov. Kdo more odoleti tem pridobitvam, ko se je nanje privadil. V prvih letih po iznajdbi telefona so imela velika mesta centrale z desetimi, dvajsetimi naročniki, danes presega množica naročnikov tisoče, desetisoče. Kakor spoznamo delo žene šele tedaj, ko ga ne zvršuje, tako moremo spoznati tudi vpliv tehnike, ki je vtrla vidne sledove v zemeljsko površje in v stvarnika — človeka, do dobra šele tedaj, ko si odmislimo vse delo stroja.

Da bomo mogli te vplive tehnike razumeti, si oglejmo zvezo med orodjem in strojem. Orodje je bilo sredstvo, s katerim je človek zagospodoval svetu. Bat in kresilnik sta v izredno uporabljivi in prilagodljivi človeški roki preko enostavnih orodij vedla do stroja. Saj se ne moremo dovolj čuditi smelosti pionirjev tehnike, ki so si drznili s pilo in dletom izdolbsti parni valj in vdelati vanj bat, ki je zapiral pari pot navzven. Zato pomeni Maudslayjeva iznajdba »Go-carta« (suporta stružnice), ki je spretnost človeške roke pri obdelavi kovin nadomestila z razumom, mejnik v tehničnem razvoju. Ta iznajdba iz leta 1810. je vtirila naravoznanstvu pot v tehniko zato, ker je ustvarila z matematično natančnostjo delujoči orodni stroj, ki je svoje izredno natančno delo opravljal naglo, štedljivo in brez truda. Kakor so naši čuti slabi in nezanesljivi merilci temperature, jakosti zvoka in svetlobe in bi bilo na njihovi podstavi sloneče naravoznanstvo šibko in nenatančno, tako je orodje, ki ga vodi roka, navzlic njeni, v umetnost se izgubljalajoči spretnosti, napram stroju izredno nepopolno pomagalo. Zato se ne smemo čuditi, da so Go-cartu v prvi polovici devetnajstega stoletja sledili svojski vrtalni, skobelni in brusilni stroji, tem pa v drugi polovici istega stoletja samodelni orodni stroji (avtomati ali revolverski stroji Američanov), ki so mogočno nadkrilili omejeno ročno spretnost človeka. Vzporedno z vtiranjem strojev je rasla naglica proizvodnje. Če so prvi orodni stroji čas, ki ga je bilo preje treba uporabiti pri danem izdelku, skrčili na desetino, so ga avtomati, ki potrebujejo mesto deset do dvajset izučениh ljudi le enega strokovnjaka, zmanjšali čas na stotino ali celo tisočino. Z naraščajočo hitrostjo proizvodnje je padala cena izdelkom, ki so postali vedno lažje dostopni najširšim plastem ljudstva.

Tehnični razvoj zavisi tudi od snovi, iz katere je zgrajeno orodje ali stroj. Kajti pri sestavi strojev ni važna le uporaba mehanike, vede, ki raziskuje zakone gibanja, vzvode, strmine, kline, vijake, temveč je, čeprav se to le prepogosto pozablja, važna tudi metalurgija, veda, ki se bavi z raziskavo kovin in zlitin. Stroj zahteva zase čim bolj popolno tvarino, ki mu more edina zvečati zmogljivost in vzdržljivost, dasi sam snovi ne more oplemeniti. Kakor se ne briga za duhovne vrednote svojih ustvaritev, tako mu je vse eno, iz česa ustvarja kolo ali zvon, tehtnico ali kelih, plakat ali molitvenik.

Ne da bi hoteli že pri tem razmotrivanju globlje pronikniti v kemijo ter si ogledati njeno, vzporedno s strojem razraslo romantiko, ne moremo kaj, ne da bi orisali odlomek iz zgodovine železa.

(Dalje prihodnjič.)

IZ NAŠE ZGODOVINE

Janko Sotošek:

Slovenske dežele v 12. in 13. stoletju

Ob koncu 11. in v 12. stol. se slovenska zemlja razdeli v več pokrajin, v katerih dosežejo veliko moč s smotrno teritorialno politiko nasledni dinasti (vladarji) namesto nekdanjih visokih državnih uradnikov, grofov in mejnih grofov.

Na Koroškem so si pridobili največjo oblast grofje Spanheimi iz Porenja v Nemčiji, ki so nasledili Eppensteine v vojvodski časti. Jedro Spanheimske posesti je v široki okolici Celovškega in Gosposvetskega polja. V jugovzhodnem delu Koroške so priključili svoji posesti velik del Podjune z Velikovcem, na Štajerskem pa obsežna posestva, med katerimi sta najvažnejša Maribor in Radgona. Na Kranjskem jim pripada Ljubljana s široko okolico in del Dolenjske. V gradu nad Ljubljano in v Kostanjevici sta upravni središči njihovega obširnega zemljiškega kompleksa na Kranjskem.

Spanheimska prestolnica je bil Št. Vid ob Glini. Zaradi ugodne prometnogeografske lege na poti iz vzhodnoalpskega ozemlja v Italijo, je na Koroškem nastalo mnogo mest in trgov, ki so se zaradi živahne trgovine lepo razvijali. Za gospodarsko povzdigo Koroške je mnogo storil najimenitnejši Spanheim vojvoda Bernard, ki je živel v 13. stol. Za njegove vlade je bila slovenščina nekak ceremonialni jezik na koroškem dvoru, o čemer priča znameniti viteški pesnik Ulrik Lichtensteinski. Preoblečen v Venero je na svojem turnirskem potovanju prišel na Koroško, kjer so ga na meji pozdravili vojvoda Bernard in njegovi vitezi slovensko: »Buge waz primi, gralva Venus!« (Bog vas sprejmi, kraljeva Venus!)

Deželni gospodje na Štajerskem so bili Traungavci, katere ob koncu 12. stol. naslede avstrijski Babenberžani, ki imajo v svojih rokah velik del Štajerske. Pod njihovo vlado se končno ustali meja proti Madžarski, kot je veljala do konca svetovne vojne. V štajerskem Podravju imajo poleg Babenberžanov velika posestva razni alpski samostani. Na madžarski strani pa so prejeli od vladarske rodbine Arpadovcev ogromne komplekse slovenske zemlje zaneslivi madžarski svetni in cerkveni velikaši.

V Savinjski Krajini je bilo veliko gospodstvo Laško, ki so ga imeli v oblasti Babenberžani. V severnem in vzhodnem delu te Krajine pa je pripadalo največ zemlje salzburškemu nadškofu in krškemu škofu.

Jako številna posestva na Slovenskem, posebno na Kranjskem, so imeli bavarski grofje Andeški. Središče njihovega kranjskega gospodstva, ki je segalo od Trojan do Kranja, je bilo v Kamniku, takrat najvažnejšem

mestu dežele, važnejšem od Ljubljane, ki je napredovala šele v 13. stol. in si pridobila prvenstvo. Pot iz Ljubljanske kotline v Celjsko je namreč takrat vodila skozi Kamnik po Tuhinjski dolini.

Ozko s slovensko zemljo je povezana preteklost gospodov Višnjegorskih, tako imenovanih po gradu nad mestom, ki je danes v razvalinah. Njihova posest je bila raztresena po vsem Dolenjskem. Pobožna ustanova Višnjegorskih je cistercijski samostan v Stični, ki slavi letos 800letnico svojega obstoja (ust. l. 1136.). Višnjegorci so razširili v bojih s Hrvati meje Kranjske preko Gorjancev v današnjo Belo Krajino, ki je v političnem oziru do sredine 12. stol. spadala pod hrvatsko državo.

Cerkvena posest na Kranjskem je bila zelo obširna. Nemški vladarji so podarili škofom iz bavarskega Freisinga Selško dolino, skoro vso Poljansko dolino in Sorško polje z upravnim središčem na gradu v Škofji Loki. Tirolska škofija v Brixenu pa je dobila gorenjski kot od sotočja obeh Sav navzgor z upraviteljem na blejskem gradu.

Krajišniki na Kranjskem so bili tedaj oglejski patrijarhi, vendar so imeli največ oblasti v deželi njihovi namestniki grofje Andeški. Oglej je posedoval na Kranjskem velik kos Notranjske s središčem v Ložu in Cerknici. Največ posesti v Posočju in na Krasu okoli Postojne in Vipave sta imela oglejski patrijarh in goriški grof.

Patrijarhom iz Ogleja je pripadala Krajiška oblast tudi v Istri, vendar je sami niso izvajali, temveč so jo podeljevali raznim nemškim rodbinam. Posedovali pa so obsežne predele v severnem in zapadnem delu polotoka. Središče dežele s Pazinom kot glavnim mestom je v rokah goriških grofov. Poseben položaj imajo istrska mesta s Trstom, ki se v 12. stol. čimdalje bolj izmikajo oblasti Krajišnikov in si pribore vedno večjo avtonomijo. Obenem se začne poleg gospodarskega večati tudi politični vpliv Benetk, s katerimi sklepajo mesta, ne oziraje se na krajišnika, samostojne pogodbe.

V 13. stol. se je začela borba za oblast na Kranjskem med oglejskimi patrijarhi in njihovimi namestniki Andeškimi. Ko pa je postal Bertold Andeški patrijarh v Ogleju, je njegov brat Henrik nemoteno izvajal krajiško oblast v Istri in na Kranjskem. L. 1228. pa je Henrik brez otrok umrl in Bertold je dobil ti deželi od cesarja v fevd. Toda proti patrijarhu se je pojavil močan nasprotnik v osebi Babenberžana Friderika II. Bojevitega. Babenberžani so že preje imeli obširne fevde na Dolenjskem, sedaj pa se je Friderik oženil z nečakinjo patrijarha Bertolda, Agnezo, dedinjo andeške posesti, tako da se je začel imenovati »gospod Kranjske«.

Po smrti Friderika II. Bojevitega, ki je padel l. 1246. v boju z Madžari, so se vneli hudi boji za babenberško dediščino. Friderik II. iz rodu Štaufov je vojvodini Avstrijo in Štajersko kot državi zapadli zasegel in postavil na Štajerskem in Kranjskem za državnega namestnika goriškega grofa Majnharda. Papež, ki je bil takrat v hudem nasprotstvu s cesarjem,

in ki mu povečanje cesarjeve moči ni bilo po godu, je zato določil, da naj sledi zadnjemu Babenberžanu njegova nečakinja Gertruda, ki jo je poročil s Hermanom Badenskim. Ta pa je kmalu umrl.

Štajerski plemiči, ki so hoteli napraviti konec brezpravnosti in nasiljem v deželi, so izvolili za svojega vojvodo mejnega grofa moravskega in kasnejšega češkega kralja Přemysla Otokarja II., ki se je popreje oženil s priletno Margareto, sestro zadnjega Babenberžana, da bi dal svojim zahtevam podlago večje upravičenosti.

Proti temu pa je nastopil madžarski kralj Bela IV., na katerega je prenesla Gertruda po smrti svojega moža Hermana Badenskega vse pravice na dediščino. Med Belo in Otokarjem se začne vojna, ki se konča po papeževem posredovanju z mirom v Budimu. Otokar, ki je medtem po smrti svojega očeta Vaclava postal češki kralj, je dobil Avstrijo, Bela pa Štajersko.

Na Štajerskem vladajo sedaj madžarski gospodje, medtem ko je domače plemstvo potisnjeno ob stran. Strogo in prevzetno postopanje Madžarov je povzročilo, da so se Štajerci uprli in ponudili vojvodino Otokarju, ki je upornike podpiral. Odločilna bitka med Belo in Otokarjem se je vršila pri Kroissenbrunn na Nižjem Avstrijskem. Bela je bil premagan in je moral izročiti Štajersko češkemu kralju.

Po smrti svojega sorodnika zadnjega Spanheima Ulrika III. je Otokar dobil Koroško in Kranjsko (l. 1269.). Brata Ulrikovega, Filipa, ki se ni hotel odpovedati dediščini, je Otokar tako odškodoval, da je postal oglejski patrijarh. Filip se je zvezal z Belo IV., Otokar pa je z vojsko strl Filipov odpor in tudi madžarski kralj se je odpovedal Koroški in Kranjski.

Otokar je prvi ustvaril veliko podonavsko državo z združitvijo alpskih in sudetskih dežel. Njegova oblast je obsegala skoraj celotno takratno slovensko ozemlje. Do Gorjancev, Kolpe in kraških prehodov segajo meje Přemyslove državne tvorbe. Vendar pa nacionalni moment pri ustanovitvi češke vlade na slovenskih tleh ne pride v poštev. Pač pa je Otokarjeva vlada prinesla obči mir, pravni red in gospodarsko blagostanje, zato so bili na njegovi strani cerkev, meščani, kmetje in vitezi, ki jih ščiti pred nasiljem visokega plemstva.

LEPOSLOVJE

Josip Vandot:

Stari pristan

(Nadaljevanje.)

»Pa zakaj ga je moral vrag privedi prav zdajle?« je govoril Dolžan sam s sabo, ko je stopal po klancu proti Razborju. »Nisem ga klical, še tega mi je treba, da bi ga klical. Bogat je, pravijo, in prijeten človek. In po vrhu še vdovec, ki se lahko oženi, kadar mu pride na pamet. Peter,

zdi se mi, da si jo nekam zavozil. Tilde se ti je zahotelo, pa si pozabil, da si dal že drugi besedo. Lepe stvari počenjaš po Razborju, ko še niti utegnil nisi, da bi se razgledal po njem. Peter, pošteni tržani se bodo pričeli smejeti za teboj...»

V trg je prišel še prezgodaj in sam ni vedel, kaj naj počne s časom. A vendar je stopil v »Stari pristan«, ker je upal, da tam najde vsaj stotnika Žibertarja, če že drugega ne. A v kuhinji ni bilo nikogar, prav tako ne v gostilniških sobah. Cilka mu je povedala, da sedi v kotu v dvorani samo postajni načelnik Štrobar, ki pa je ves mrk in raje obupno, ker se je popoldne nemara spet skregal s svojo energično, jezično ženo. Dolžan je vedel, da ni varno hoditi Štrobarju v bližino, kadar je v takem stanju. Zato se je umaknil iz gostilne, a že v veži je naletel na malo Teklo. Oklenila se ga je in ga siloma vlekla v sobo. Tam je našel Goričarja, ki je sedel pri mizi in pravil Faniki čudovite in strašno neverjetne pripovedke o mestu in mestnih ljudeh. Deklici sta morali že prihodnji dan v mesto; stric je zahteval tako, ker je bil prepričan, da ju bo mogel samo dekliški zavod vzgojiti tako, kakor je bilo želeti. Spočetka sta se bali zavoda, toda Goričar, ki sta mu bili že od nekdaj jako udani, jima je pravil o zavodu tako čudne pravljice, da sta nazadnje obe verjeli, da mora biti tam resničen raj kakor v deželi, kjer vlada deveti kraljevič. Tudi Dolžan mu je pomagal in še celo nezaupna Tekla je postala vedra, ko ji je Dolžan obljubil, da jo pride vsak teden obiskat in ji prinese lepe pozdrave iz Razborja.

V sosedni sobi jima je mati pripravljala stvari, ki so jima bile potrebne za mesto. Le enkrat je pogledala v dekliško sobo, a je kmalu odšla, ker ni hotela motiti hčerk pri poslušanju lepih pravljič. Večeralo se je in deklici sta se končno le naveličali čudnih pravljič. Izmuznili sta se iz sobe in leteli Bog ve kam.

»Nocoj jemlje Bistran slovo od Razborja,« se je obrnil Goričar k Dolžanu. »Ali greva k Marinki? Zameriva se, ako ne prideva.«

»Saj res — kar pojdiva,« je odvrnil Dolžan. »Današnjega dneva itak noče biti konec. Kar pojdiva.«

Prodajalna je bila še odprta in smuknila sta v stransko sobico. Marinka jima je prinesla peciva in pijače in ju je pustila sama, ker je imela v prodajalni čez glavo posla. Goričar je natočil kozarce in kakor mimogrede vprašal Dolžana, kod je hodil popoldne.

»V Šmarju sem bil,« je odgovoril Dolžan na videz prav malomarno.

»Tildo sem obiskal po dolgem času. Prav nič se ni izpremenila. Dekle je vedno takšno kot sonce, ko vzhaja.«

Goričar ga je bistro pogledal skozi ščipalnik in preko lica mu je šinila komaj vidna rdečica. Že je odprl usta, da bi nekaj vprašal. Toda siloma je potlačil besede, ki so mu bile že na jeziku. Hlastno je zgrabil za kozarec in ga izpil na dušek.

»Ti poznaš vse ljudi naokoli,« je nadaljeval Dolžan... »Kakšen človek se ti zdi drenovski oskrbnik? Videl sem ga, ko se je s šmarskima učiteljema pripeljal v »Emavz«. Ali je dostojen človek?«

»Pristavec?« je zamahnil Goričar z roko. »To ti je velikaš, ki naju poseka z enim samim zamahom. Bogat je, da mu ne najdeš tod okoli para. A ni stiskač, temveč velik kavalir. Le pojdi ga obiskat, pa boš videl, da te tri dni ne izpusti z Drenovega vrha.«

»No, no,« se je zamislil Dolžan in je molčal nekaj časa. A kmalu se je zdramil in pričel govoriti o drugi stvari. »Glej, Bistran pa nas le zapusti,« je rekel. »Škoda ga je, ker je izvrsten človek. Marinka si bo gotovo oči izjokala za njim. No, meni se pa njena ljubezen zdi vendarle čudna. Ve, da je Bistran bolan na pljučih, a se ga vendar oklepa, kot bi bil najbolj zdrav človek na svetu. Da, še na misel ji ne pride, da bi se utegnila nalezti njegove bolezni.«

»Malo se Marinka meni za bolezni,« se je smejal Goričar. »Če bi se zagledala v samega vraga, bi se oklepala njegovega vratu, pa še malo bi ji ne bilo mar ognja, ki bruha iz vragovega gobca.«

Pogovor jima je pretrgal stotnik Žibert, ki se je hrupno prikazal na pragu. Vse popoldne je pohajkoval po trgu, ker se mu je »Stari pristan« zdel zaradi gospodinjinega žalovanja neznosen. Bistran ga je povabil k Marinki in stotnik je raje prišel prezgodaj, kakor pa da bi zamudil le en trenutek.

»Pri 'Gosi' sem bil,« je pripovedoval in si brisal znoj, ki mu je lil z nabrekliga obraza. »Dve uri sem razlagal tolsti krčmarici umno kletarstvo in ji »in figura« kazal, kako ravna s čvičkom, da je tak, da bi se ga na zadnjo uro ne upal ponuditi niti vragu. Navajal sem ji tehtne argumente, navajal glavne pisatelje vinske stroke. Pa mar mislita, da je kaj zaleglo? Krčmarica je pričela napihovati svoja lica in dregati s kratkimi rokami proti meni, da sem se že ustrašil za svoj nos. »Pijte gnojnico, če ne veste, kaj je dobro vino!«, mi je nazadnje zapiskala v uho in mi odnesla kozarec izpred nosa. In kaj sem hotel? Vstal sem in se poslovil od nje z vljudnimi besedami: Gans — gos — anser ostane gos vse žive dni, pa če jo postaviš k mizi ali k sodu, pa če jo postaviš na roke ali pa na glavo.«

Marinka je pogledala za trenutek v sobico. Stotnik jo je vlovil za roke in jo posadil na svoja kolena. »Le k meni, Bogomila!« se je zagrohotal. »Črtomir gre na morje v boj proti sovražnim muham. Jaz pa bom ta čas poganski svečenik in te pridno učil poganskih politvic, da boš z lahkoto kazala svojemu Črtomiru rogove. O Weib — ženska — mulier, kakor prav lepo poje že Visoka pesem — Canticus canticorum...«

Marinka se mu je izvila siloma iz rok. Stotnik pa je pričel piti, da si z grla otare kislo mast trebušate »Gosi«. Potem ni govoril več, temveč je bobnal s prsti po mizi in brundal neznano ali pa pozabljeno pesem, ki jo je slišal Bog ve kdaj v svojih vojaških letih. V sobico je že legala tema, ko je prišel Bistran in je privedel s seboj Reziko. Stotnik se je spet raz-

živel, zlasti še, ko je Marinka prižgala luč in postavila debelo buteljko na mizo. Naglo je nalil kozarce in začel govor, ki ga ni hotelo biti konec in ki je bil zasoljen z nemškimi in latinskimi citati.

»Živel Bistran, du holde Seele — duša zlata — anima candida!« je naposled vendarle končal govor, ko je opazil, da so se pričeli drugi dolgočasiti in da ga že nihče več ne posluša. »Bistran, ostani tudi ob morju bister in ne pozabi nas siromakov, ki si moramo pamet krmiti z razborško meglo.«

Marinka je zaprla prodajalno in prisedla k družbi. Stotnik si je pridno nalival in je radi tega tudi kmalu opešal. Bistran je bil truden in izmučen, ker se je ves dan poslavljal od znancev v trgu. Obraz mu je bil bled in poln velikih, rdečih madežev, a prsi težke, da je le trudoma dihal. Marinka ga je božala po suhih in koščenih rokah in ga gledala neprestano. Goričar pa je živahno dvoril Reziki, ki pa je bila nocoj nekam bleda in razmišljena.

Dolžanu pa ni bilo nič kaj prijetno v tej družbi. V prsih ga je tiščalo nekaj tesnega, česar ni moglo potlačiti niti močno vino. Kadarkoli je pogledal Reziko, vselej mu je vstala pred očmi bleščeča Tilda, pred katero je Rezikina postava kar tonila. To pa ga je razburilo, da je končno pričel hlastno piti. A vino mu je lezlo v glavo in ga razgrevalo, da je še bolj mislil na Tildo, ki se nemara prav zdajle imenitno zabava v Emavzu in ji z največjo dvorljivostjo dvori galantni Pristavec. Tilda se smeje, a njen smeh sili tako zvonko in prijetno človeku naravnost v sree.

»Zakaj molčiš, Peter?« ga je vprašal tih glas in s kitami ovenčana glava se mu je nagnila prav do lica. Dvignil je glavo in se stresnil. Pogledal je Reziko, kakor da sanja in so njegove misli kdo ve kje. A zdramil ga je šele Goričarjev glas, ki se je zasmeljal v splošno tišino: »Peter komponira pesem, ki se bo četveroročno imenitno igrala na klavirju. Samo tega še ne ve, kakšen naslov naj ji da.«

Dolžan je začutil ost v Goričarjevih besedah. A ni mu odgovoril ničesar. Sklonil se je k Reziki, da bi jo bolje slišal. Rezika pa mu je položila roko na desnico in mu govorila potihoma: »S tabo moram govoriti. Nekaj važnega. Saj me spreliš domov? Medpotoma ti povem vse... vse, prav vse...«

»Dobro,« je odvrnil Dolžan in se obrnil k Bistranu in Marinki, da ju tolaži v uri slovesa. Rezika pa je sklonila glavo in še slišala ni Goričarja, ki ji je pravil kratkočasno zgodbo. Moj Bog, saj ji je bilo tako žalostno v srcu, da bi zajokala, če je ne bi bilo sram ljudi. In strah jo je bilo prihodnje ure, tako strah, da bi bila rada mrtva, samo da bi ne bilo te ure, ki je stala tik pred njo. Sinoči je bila Marinki obljubila, da nocoj pove Dolžanu vse in mu ne zamolči niti besedice. Kakor pri izpovedi se mu izpove in bila je pripravljena, da tudi poklekne pred njim in ga prosi odpuščanja. Oh, saj ga je ljubila, in če jo zavrže, bo zavržena za večno, in niti enkrat ne bo smela več dvigniti obraza, da pogleda ljubezni v oči.

»Rezika, za voljo božjo, tebi je slabo,« je hipoma slišala Goričarja, ki ji je ovil roko okrog pasu, ker se mu je zdelo, da omahuje. A trudoma se

je osvobodila njegove roke in se mu nasmehnila. »Nič mi ni — pusti me,« je rekla in se zravnila.

Marinka je stopila k nji. »Ne bodi otrok in drži se pokonci!« ji je šepnila. Na glas pa je nadaljevala: »Gospoda, naj bo konec tega slavnostnega banketa. Bistran je truden in bi šel rad počivat. Jutri ob devetih pa ga slavnostno spremimo do vlaka in se končno poslovimo od njega.«

Stotnik je potisnil svojo težko roko Goričarju pod pazduho in šel z njim proti »Staremu pristanu«, Marinka pa je kakor skrbna mati za njima vodila Bistrana, ki je bil ves nadložen. Dolžan in Rezika sta obstala pred trgovino. Rezika je drhtela, kakor da jo stresa mraz. Noč je bila sicer topla, a črna. Gosti oblaki so se valili po nebu in le tu pa tam je pogledala izza njih brleča zvezda. Veter je vel skozi dolino in med pljuskanjem reke se je slišalo glasno šumenje drevja, rastočega ob bregu.

»Pojdiva malo ob reki,« je izpregovorila Rezika s tihim, boječim glasom, kakor da ji gre na jok. Molče sta šla nekaj korakov po temni poti. A tedaj se je Rezika hipoma ustavila. Prijela je Dolžana za roko in rekla pretrgano: »Peter, naj ti zdajle povem karkoli, ti pa bodi prepričan, da govorim iz srca. Nočem te varati, nočem, pa naj tudi umrem zaradi tega ... naj umrem ...«

Jok je planil iz nje, a se ni stisnila k Dolžanu, temveč je stopila še za korak proč od njega. »Ti si me hotel zato, ker misliš, da sem takšna, kot bi ti rad,« je nadaljevala hlastno, kakor da se boji, da pred časom onemore. »A nisem takšna ... onečaščena sem in živim takšna, da me je sram ...«

Dolžan je stal molče pred njo in jo poslušal. V pretrganih stavkih mu je pripovedovala o strti pomladi in o pohojenem cvetju, ki je bilo potepnato, preden se je utegnilo razcvetiti. Petnajst let ji je bilo in je bila še učenka v trgovini. Prvi komi je bil že bolj prileten in surov človek. Zasedoval jo je po skritih krajih in ji govoril medene besede. Že nekajkrat jo je siloma poljubil, a ko z lepimi besedami ni dosegel ničesar, je pričel s silo. Nekoč jo je zalotil samo v skladišču. Zasmel se je in zaklenil vrata. Hotela mu je zbežati, a ni mogla. In tedaj se je zgodilo vse tisto strašno in gnjusno. Še danes ne ve, kako se je moglo zgoditi vse tisto. Jokala je pač, a se ni mogla braniti. Od tistega dne pa ni imela več miru pred pohlepnim komijem, prepuščala se mu je, ker se je bala, da jo ovadi gospodarju, ki bi jo gotovo spodil iz službe, in njena sramota bi prišla na dan. Strašno je bilo to življenje, dasi je trajalo le nekaj dni. Končalo se je šele tedaj, ko je gospodar zaradi tatvine odpustil brezvestnega komija.

»Zdaj me pa sodi, kakor hočeš,« je končala Rezika svojo žalostno povest. »Že prvi dan sem ti hotela povedati vse to. A nisem si upala — oh, ljubezen do tebe je bila tako lepa, da je nisem mogla podreti z eno samo grdo besedo ... Zdaj veš vse in vem, da pojdeš od mene. Prav nič ti ne bodem zamerila. Peter, samo prijazno besedico mi reci! In hvaležna ti bom za tvojo prijaznost.«

A Dolžan je molčal in hladno presojal vse to, kar mu je Rezika pripovedovala tako odkritosrčno. V duši mu je vstajal nedoločen gnus do dekleta, ki je trepetalo pred njim in ki ga je v prvem večeru smatral za zvezdno kraljično, polno deviške čistosti in lepote. V njem se je zbujal gnjev do nje, ki ga je hotela privabiti k sebi kljub temu, da je vedela, kakšen prepad zija med njima. Hipoma se je tudi domislil, da mu je Goričar nekoč pravil, da ga je Rezika izbrala za svojega, še preden je prišel v Razborje. Vsa ta njena ljubezen ni imela v sebi prav nič iskrenega, bila je samo dobro preudarjena in je šla samo za tem, da ga premami in uklene v svoje mreže kljub umazanosti, ki se je držala njene prve mladosti.

Dolžan je skrčil pest. Že se je hotel obrniti in oditi. A tedaj se je okrenila njegove roke in ga prosila v silnem strahu: »Samo besedico reci, Peter, samo besedico! Hudo mi je...«

»Kaj naj rečem?« ji je odvrnil Dolžan hladno. »Sama veš, kaj je zdaj med nama. To pa se ne da premostiti s prazno besedo. Nocoj si razburjena. Pojdi domov in se pomiri. Jutri, ko bova oba mirna, pa presodiva stvar do konca.«

Mrzlo ji je podal roko in odšel v temo. Rezika je poslušala, dokler je slišala njegove korake. Potem pa se je obrnila trudoma in stopala počasi, počasi čez most. Niti enkrat ni vzdihnila več. Le tu in tam se je okrenila in pogledala napeto v temo. A za njo ni prišel nihče in nič se ni zganilo v temi. Le reka je pošumevala spodaj pod mostom in se enolično s penastimi curki zaganjala v črne stebre.

»Takšen je torej konec ljubezni?« je vzdihnila Rezika sredi mosta. V srcu jo je zaskelala tako silna bolečina, da si je morala z rokami zatisniti prsi. Strah se je je polotil, tako grozen strah, da je vzkliknila in naglo zbežala čez most...

Dolžan je obstal pred »Starim pristanom«. Bil je miren in v srcu ni čutil nobene teže. Nasprotno — še celo lažje mu je postalo in zavedal se je samo ene stvari — pot do Tilde mu je bila prosta in vrata do nje so mu bila na stežaj odprta. »Tildi in Bogu, ki živi okrog nje, sem zdaj blizu in za njima pojdem, kamor bosta hotela,« je izpregovoril na glas in roka se mu je nehote dvignila.

Iz »Starega pristana« je stopil Goričar in se skoro zaletel v Dolžana. »Oha,« se je začudil. »Ali ne greš spat?«

»Ni mi do spanja,« je odvrnil Dolžan. »Ali greš z mano? Pojdiva v trg, da malo pokrokava. Nocoj sem razpoložen za vse. Ali greš?«

»Grem — v imenu božjem,« se je zasmejal Goričar. »Samo zato, ker si ti, Peter!«

In sta odšla proti mostu. Njuni koraki so kmalu utihnili v bučanju vetra, ki se je nenadoma z vso silo dvignil nekje sredi noči...

(Dalje prihodnjič.)

Naša zaloga

Našim članom priporočamo, da si pred nabavo svojih jesenskih in zimskih potrebščin ogledajo v naši zadružni prodajalni novo in bogato zalogo v blagu in konfekciji.

Za moške zimske in boljše obleke smo dobili izredno lepo blago, novost v tkanini in vzorcih. Za vedno moderno in za vsakega moškega nepogrešljivo črno obleko smo naročili marengo in kamgaren. Za modne hlače imamo črtaste modne kamgarne v različnih barvah, za vsakdanje obleke pa ceneno sukno, gladko vzorčasto ali melirano. Za sportne obleke imamo blago v posebni kvaliteti, sivi, zeleni in rjavi barvi.

Za zimske plašče za gospode smo dobili blago, ki je tako debelo, mehko in toplo, da ne potrebuje niti podloge. Komur pa ne ugaja izrazito sportni plašč, dobi v naši prodajalni lepo volneno blago v modnih vzorcih ter svetlih in temnih barvah.

Za pelerine Hubertus, suknje in suknjiče imamo kamelsko kosminje v zeleni, sivi in črni barvi, za lovske suknjiče pa primeren loden. Sploh dobe lovci razen puške pri nas vso opremo.

Za vetrne jopiče imamo vedno v zalogi impregnirano blago. Za površnike in trenčkote dobite specialno blago v sivi, zeleni in rjavi barvi. Za podlogo, ki se v zimskih dneh vpne v plašč, imamo toplo mehko kamelsko kosminje v naravni barvi.

Posebno velika je izbira v blagovih za ženske plašče, jesenske in zimske. Za sportne plašče imamo blago, iz katerega se plašč lahko nosi brez podloge. A čeprav se sportni plašči uveljavljajo čedalje bolj, se vendar ne moremo tako naglo ločiti od nekoliko bolj luksuzno napravljenega plašča s krznom ali drugimi okraski. To velja posebno za starejše gospe, ki jim strogo sportni plašči ne pristojajo tako dobro. Tudi ne moremo sportnega plašča obleči k dolgim večernim oblekam in izrezanim čevljem. V tem pogledu pri nas nismo preveč občutljivi. V predpustnem času vidimo večkrat mlade gospodične hiteti k večernim prireditvam v dolgih svilenih oblekah, preko katerih imajo oblečene kratke sportne plašče. V velikih mestih ne bomo kaj takega nikdar videli. Če torej ne moremo imeti dveh plaščev, enega za k sportnim in drugega za k večernim oblekam, potem imejmo raje takega, ki ga lahko nosimo na vse obleke. Za nesportne plašče imamo letos zelo lepo sukno v vseh barvah in kvalitetah. Blago, ki ne pride nikdar iz mode in ga lahko nosimo ob vsaki priliki in k vsaki obleki. Barva podloge mora biti vedno enaka barvi plašča. Tudi tako blago, ki bo lepo odgovarjalo barvi plašča, boste našli v zadružni prodajalni.

Marsikatera poklicna žena pa ima raje za zimo gorak kostum kakor plašč. To velja posebno za tiste žene, ki imajo do svojega delovnega mesta daljšo pot. Pravijo, da jih plašč pri hoji ovira. V naši bogati zalogi bo tudi ona lahko izbrala primerno blago za svoj kostum.

Za tople jesenske in zimske obleke zelo priporočamo volneni krepžoržet in drugo tanko volneno blago, ki smo ga zdaj dobili tako veliko, da ni niti mogoče popisati vseh čudnih imen, ki so taka, da bi človek mislil, da se vse blago izdeluje na Kitajskem! Za moderne bluže imamo lep karirast taft ali pa si med drugimi svilami izberete vzorec, ki bo ustrezal barvi in kvaliteti vašega kostuma. V galanteriji pa imamo zelo lepe pletene bluže, ki so za vsak dan tako praktične.

Za domače obleke smo dobili letos nenavadno lepe vzorce. Flanela, barhent in pralni baržun, so za domače obleke najpripravnejši. Zdi se, da pri nas obstoja mnenje, da je samo živo rožasta domača obleka lepa. In to ne bo res. Domača obleka je lepa iz vsakega blaga, samo da je lepo narejena in da jo znamo nositi.

Konfekcijo smo zopet izpopolnili. V zalogi imamo stalno vse damsko, moško in otroško perilo. Srajce iz cefirja in drugega trpežnega blaga imajo po dva ovratnika. Izdelujejo se v naši domači šivalnici. Zelo lepe so sportne srajce iz kariraste flanele, ki jih je v hladnih dneh tako prijetno nositi. Tudi imamo zelo veliko izbiro moškega in ženskega svilenega in bombažnega perila triko. Perilo triko je prav tako močno kakor šifonasto in ima še to prednost, da se laže pere in lika ter je mehko in elastično. Spalne srajce in pidžame imamo nekako raje, če sami zberemo blago in si jih pustimo napraviti. Izbira v blagovih je vedno večja kakor v konfekciji. V naši zadružni šivalnici nam razen telesnega perila, napravijo tudi vse posteljno perilo, preproste domače obleke, halje, predpasnike i. t. d. po najnižjih cenah.

Stalno imamo v zalogi tudi pumparice v raznih velikostih iz boljšega in cenejšega blaga. Dolge hlače za uniformo v treh različnih kvalitetah. Trpežne dežne plašče za sprevodnike in prometnike. V naši prodajalni dobite vedno službene čepice za vse stroke kakor tudi vsa druga pokrivala za moške. Službene in sportne čepice izdelujemo tudi po naročilu.

Jesensko in zimsko oblačilo zahteva tudi vse drugačno obutev kakor poletno. Pri nas smo naročili čevlje z nizko, polvisoko in visoko peto. Čevlje s prav visokimi petami nosimo le ob izrednih prilikah, ko imamo na sebi boljšo obleko. Toda en tak par čevljev moramo vsekako imeti v svoji garderobi, pa če jih še tako malo nosimo. Tudi smo dobili za zimo že tople copate, pa tudi usnjene imamo stalno v zalogi. Kdor pa želi čevlje po meri, si jih lahko naroči pri zadružnem čevljarju, ki jemlje mero in sprejema naročila vsak torek med 16. in 17.30 uro v prodajalni na Masarykovi cesti. Tu se tudi lahko vsak čas puste čevlji v popravilo.

Končno omenim še to, da imamo letos lepo izbiro predtiskanih prtičkov za šolska ročna dela. Tudi imamo vsake vrste volno, mulinè, navadno in biserno prejico in svilo. Imamo lepe predtiskane blazine z naznačenimi barvami in pa blago kongers in juto. M.—

NIKOLA KALEM

Dne 27. VIII. 1936 se je smrtno ponesrečil pri kopanju v Splitu zadrugar Nikola Kalem, tajnik saraevske železničarske kreditne zadruge.

O Kreditni zadrugi železničarjev v Sarajevu smo že večkrat pisali in seznanili naše članstvo z uspehi te zadruge. Če je bil zadrugar Nikola Jarak inicijator ter ideolog te zadruge, ki ji je pomagal postaviti takoj v začetku zdrave temelje s svojimi predlogi, predavanji ter časopisom, ki ga je izdajal na lastni riziko, je bil Nikola Kalem tisti, ki je izvajal ideje in načrte, ki jih je Jarak zasnoval. Kalem jih je še dopolnjeval, bil je podroben delavec, ki je organiziral ves mehanizem Kreditne in stanovanjske zadruge, pri tem pa ni nikdar izgubil iz vidika celote. Snoval je nove načrte, jih do podrobnosti obdelal in priobčeval, tako da smo se lahko mnogo učili od njega tudi mi. Izmed vseh delavcev na kreditnozadružnem polju, kar jih je bilo v zanjih letih v Zvezi, je bil pokojni Nikola Kalem gotovo najbolj markantna osebnost. Kalem je bil človek, ki je vedel, kaj hoče, delal je po načrtu, premišljeno ter utemeljeno, bil je žilav in vztrajen, ljubezniv a tudi borben.

Slava njegovemu spominu!

ZADRUŽNA ŠOLA

Na podlagi sklepov na letošnjem občnem zboru zadruge se je odločila sedaj uprava, da oživetvori **zadružno šolo**.

Ker bi bili zadružni tečaji zvezani z večjimi neprilikami in izdatki ter bi bili dostopni le manjšemu krogu članstva, hočemo prevzeto nalogo rešiti

tako, da bomo vsak mesec v »Zadru-garju« priobčili po dvojce vprašanj, oziroma razpisali po dvojce razprav. Člani, ki se zanimajo za zadružni pokret in ki hočejo sodelovati v naši dopisni zadružni šoli, morajo temeljito proučiti objavljeno snov. Svoje misli, sistematično porazdeljene, naj potem napišejo v obliki članka in pošljejo upravnemu odboru zadruge v Ljubljano. Potrebno je, da navedejo svoj točen naslov in za primer, da bi se upravni odbor odločil priobčiti članek v »Zadru-garju«, naj pisec tudi naznači, ali se more članek natisniti z njegovim polnim imenom ali samo s šifro in katero.

Upravni odbor bo članke ocenil in najboljše tri odgovore oz. razprave nagradil in tisto, ki bi bila godna za tisk, tudi priobčil v »Zadru-garju«. Imena nagrajenih se objavijo v našem glasilu, v katerem bo izšla tudi kratka ocena poslanih razprav, pri čemer se omeni v oceni le začetna črka pisca in kraj njegovega službovanja.

Opozarjamo pa člane, ki se bodo lotili razprav, naj podajajo svoje misli samostojno, to je, naj ne pišejo morda dobesednih prevodov ali posnetkov iz del zadružnih piscev in zadružne literature. Kar napišejo, ne sme biti le ponavljanje čitanega, recenzija prečitane knjige, temveč samostojno nanizanje idej in činjenic, jasno izraženih ter lahko umljivih tudi manj šolanemu čitatelju. Prosimo, da pisci člankov v pismu, s katerim pošljejo članke, navedejo vedno tudi literaturo, katere so se poslužili pri svojem delu. Članki smejo biti pisani le na eni strani papirja.

V kratkem nastopijo dolgi in pusti jesenski ter zimski večeri, ko sežemo radi po dobri in poučni knjigi, da si

razširimo svoje duševno obzorje. Zato smo prepričani, da bodo naši člani pridno čitali in pisali. Uverjeni smo tudi, da bomo z našo dopisno zadružno šolo v kratkem vzgojili večji krog združnih sodelavcev in dobrih piscev, ki bodo na idejnem poprišču podpirali zadrugo pri širjenju združne ideje med najširše plasti naroda.

Danes razpisujemo sledeči temi:

1. Zakaj je združništvo tvorec miru in sprave med narodi?
2. Pravi združgar kupuje v svoji zadrugi vse za gotovino.

Uspehe tega razpisa in ocene priobčimo v novemberski številki »Zadržarja«.

POČITNIŠKA KOLONIJA ZA DEKLICE V GOZDU.

Dne 29. avgusta so se po 21dnevem bivanju vrstile na svoje domove deklice, ki so iskale oddiha in okrepčila na združni posesti v Gozdu Martuljku. Kot dečkom, tako je tudi deklicam letovanje v Gozdu zelo ugajalo; vse vesele in srečne so uživale krasote narave in si krepile zdravje v dobrem gorskem zraku. Ugodno vreme je omogočilo, da so napravili otroci nekaj prav lepih izletov v okolico.

Najlepši dokaz o potrebi in smotrenosti počitniških kolonij naj nudi zopet članom pismo, ki ga je poslal upravnemu odboru član g. Srakar iz Zaloga, ki piše:

»V prijetno dolžnost mi je, kar najtopleje zahvaliti se Vam in izreči priznanje na plemeniti zamisli in najpoznejši izvedbi letovanja naše dece v počitniški koloniji v Gozdu, česar je bila deležna tudi moja hčerka.

Odkrit v vsem, ki povem bližnjemu nasprotnega mnjenja svoj ugovor moram tudi prerobati v obraz, priznam odkrito tudi sedaj, da je bilo moje stališče na zadnji oblastni skupščini neutemeljeno, odnosno preuranjeno, ko sem nastopil proti temu letovanju in zgradbi novega mladinskega doma, češ, da bo isti služil le boljše situiranim, torej v prvi vrsti višjemu uradništvu.

Res, da je oskrbnina v razmerju mojih prejemkov zelo visoka in bom šest mesecev malo bolj kislo gledal zmanjšane moje že itak skromne prejemke, toda ta oskrbnina nikdar ne odtehta koristi, ki jih imam jaz oziroma hčerka od letovanja. Ne le, da je pridobila na teži 250 kg, tudi zdravstveno in moralno se je močno ojačila. V lepem spominu ima gospodično učiteljico, tov. predsednika i. t. d.«

Upravni odbor se veseli uspehov in bo storil vse, da se bodo otroci naših članov prihodnje leto in v bodoče v pravem, za ta namen zgrajenem mladinskem domu še bolje počutili kot so se letos v sicer za otroške kolonije ne ravno primerni gospodarski hišici. Ko bo stal mladinski dom, bo odstranjena tudi hiba, kateri se letos žal nismo mogli izogniti, namreč, da bi mogli otroke prilično enakih let določiti v eno skupino; pri malem številu udeležencev tega nismo mogli izvesti. V novem domu, kjer bo prostora za 100 otrok, bo možno stvoriti več skupin, v katerih bodo otroci pod skrbnim nadzorstvom živeli in se zabavali odgovarjajoče svoji zrelosti.

Roditelji, ki hočete nuditi svoji deci nekaj brezskrbnih tednov veselja in okrepitve na letovanju v Gozdu, skrbite že sedaj za prihodnje leto. Prihranite vsak mesec nekaj desetakov, vlagajte denar v kreditno zadrugo, da Vam bo nosil obresti in nabrali boste znesek, ki Vam bo omogočil, poslati prihodnje leto v naš novi mladinski dom svoje malčke, ki bodo tamkaj v smotreno urejenih prostorih in pod strogim ter skrbnim nadzorstvom v vsakem oziru dobro uspevali.

ZGRADBA DOMOV V GOZDU MARTULJKU

Zgradba mladinskega doma ter Zvezinega letoviškega doma za odrasle na naši parceli v Gozdu Martuljku lepo napreduje. Pri mladinskem domu je že zbetonirana betonska plošča nad kletjo; začeli so že zidati z opeko. Pri domu za odrasle, ki je od mla-

dinskega doma oddaljen ca 300 m, so tudi dela v polnem teku. Na obeh stavbah je zaposlenih čez 100 delavcev, večji del domačinov, naših članov ter njih svojcev iz gorenjskega kota. Živahno delo na stavbah pospešuje ugodno vreme. Materijal, kot opeka, cement in ostalo se pridno dovaža na stavbišče po novi, dobro zgrajeni cesti, katere važnost se je šele sedaj pokazala. Obe stavbi morata biti po pogodbi v surovem stanju do konca oktobra t. l. pod streho, da tako prezimita in se osušita za nadaljnje pomladansko delo.

Podjetniku so se oddala samo zidarska, tesarska in kleparska dela, vsa druga dela za obe stavbi bo oddajala zadruga sama najugodnejšim ponudnikom.

Pred par dnevi je strokovnjak na našem zemljišču tudi našel podtalne studence, iz katerih se bo črpala pitna voda za obe stavbi. Nad studenci so začeli kopati vodnjak in upamo, da bo vode dovolj, ako nas podzemске sile ne prevarijo. Zgradbi nadzorujejo tehnični organi iz vrst našega članstva.

PODRUŽNICA NA JESENICAH

Zgradba podružnice na Jesenicah lepo napreduje. Stavba bo stala na železniškem zemljišču ob postajnih vrtovih, na eni strani ob glavni državni cesti, na drugi strani ob železniškem tiru. Tudi pri tej stavbi je zaposlenih

nekaj naših članov, katerim je pomoč najbolj potrebna.

Z zgradbo podružnice se je izpolnila dolgoletna želja naših članov iz gorenjskega kota. Železničarji, ki še niste člani naše ustanove, izpolnite sedaj svojo obljubo ter pristopite v naše združne vrste.

Tudi ta stavba je pod strokovnim nadzorom našega agilnega člana.

DELEGATOM

NABAVLJALNE ZADRUGE!

Delegatom Nabavljalne zadruge priporočamo in jih prosimo, da gredo Železničarski splošni gospodarski zadruzi (skrajšano: Žegozi) oziroma njenim funkcionarjem, ko se bodo nanje obračali glede organiziranja propagandno-poučnih sestankov in drugih informacij, vsestransko in blagohotno na roko!

Upravni odbor

Nabavljalne zadruge u. d. ž.

PARCELE

odnosno stavbišča prodaja »Bajtar«, stavbena in kreditna zadruga v Ljubljani (Kolodvorska ulica 26, dvorišče) na Šmartinski cesti - Jarše na mesečno odplačevanje. Parcele so po 500 m² velike in po ceni Din 30.— za m². Parcele so čiste po odpisu za cestne linije. Parcelacija je odobrena po novem regulacijskem načrtu.

Vsebina: Gospodarska in zadružna misel (str. 257). Brez imena in domovine (str. 260). — Gospodarstvo: Izkoriščanje malih zemljišč (str. 263). Kozjereja (str. 265). — Žena in dom: Gladke in nakodrane lase (str. 267). — Naš otrok: Otrok v predšolski dobi (str. 268). — Zdravstvo: O znojenju (str. 270). — Naravoznanstvo in tehnika: Človek in tehnika (str. 273). — Iz naše zgodovine: Slovenske dežele v 12. in 13. stoletju (str. 276). — Leposlovje: Stari pristan (str. 278). — Zadružni vestnik: Naša zaloga (str. 284). Nikola Kalem † (str. 286). Zadružna šola (str. 286). Počitniška kolonija za deklice v Gozdu (str. 287). Zgradba domov v Gozdu Martuljku (str. 287). Podružnica na Jesenicah (str. 288). Delegatom Nabavljalne zadruge (str. 288). Parcele (str. 288).

»Zadugar« izhaja mesečno 20tega in stane celoletno 24 Din, posamezna številka 3 Din. Naroča in reklamira se pri upravnem odboru N. Z. U. D. Z., Ljubljana, Masarykova cesta, kamor se pošiljajo tudi dopisi. — Odgovorni urednik: Dr. Benko Leopold, Kolodvorska ulica št. 39. — Tisk tiskarne Makso Hrovatin v Ljubljani.

3. POSEBNI ŠIVALNI IN PRIKROJEVALNI TEČAJI.

Sporedno z gospodinjskimi tečaji in vse leto se vrše tudi štirimesečni posebni dnevni in večerni šivalni in prikrojevalni tečaji. Ti so namenjeni onim železničarskim in (drugim) ženam in dekletom, ki se hočejo posvetiti umetnosti šivanja ali prikrojevanja ali pa se dobro izvežbati v šivanju za gospodinjske potrebe.

Dnevni in večerni šivalni in prikrojevalni tečaji se vrše trikrat tedensko, in sicer ob urah, ki se določijo sporazumno z gojenkami.

Glavni predmeti v teh tečajih so: prikrojevanje oblek in perila, krpanje, mašenje, ročna dela vseh vrst in strojno vezenje in mašenje.

Ukovina bodisi za dnevni ali večerni tečaj znaša mesečno le Din 60—ter se plača vsak mesec v naprej.

Pričetek pouka 1. oktobra t. l.

Prijave za vse tečaje sprejema vodstvo gospodinjskih tečajev v pisarni Železničarske menze, Pražakova ul. 19 v Ljubljani dnevno od 10. do 12. ure. Tam se dobe tudi natančnejše informacije.

Reklamacije drv in letošnja kvaliteta

V letošnjem poletju smo prejeli precej reklamacij radi slabe kvalitete drv. V informacijo in pomirjenje članom sporočamo sledeče: Zaključili smo za tekočo sezijo večji kvantum bukovih drv pri znano najsolidnejših dobaviteljih iz raznih krajev, ki so nam dobavljali več let le prvovrstno robo. Pri iztovarjanju prvih vagonov smo pričeli z žaganjem, smo pa na našo začudenje opazili, da prerez polen v mnogih primerih ni čist in bel, kot je bilo to običajno, temveč ima rumenkastosive maroge. Ta drva smo članom prodajali po znižani ceni.

V prepričanju, da dobimo boljšo kvaliteto, smo vse zaključke drv storili, že dobavljeno robo pa stavili na razpolago ter zaključili drva iz drugih gozdov v povsem različnih krajih. Tudi pri teh drvah se je opazil isti nedostatek.

Ne samo mi, tudi drugi se letos močno pritožujejo glede kvalitete drv, ki je letos neobičajno slabša kot druga leta. Vzrok temu je, da radi sankcij posestniki niso napravljali večjih zalog, kar so jih pa napravili, so pa najbrž posekali v nepravem času in to je navadno vzrok preperelosti. Slični slučajji so tudi v mariborski podružnici, kar jasno dokazuje, da je kvaliteta drv zaradi slabega izvoza v vseh krajih letos slaba.

K temu je tudi pripomogla jako suha letošnja zima in pomlad, kar zelo vpliva na kvaliteto bukovine.

Posebna strokovna komisija je ugotovila, da so rumenkastosive maroge v prerezu polen nastale zaradi tega, ker se drevesni sok v minuli mili zimi ni popolnoma osušil in otrpnil, temveč se je pričel spomladi v polenih razkrajati.

Nabava šolskih knjig

Na enak način kot pri Učiteljski knjigarni (glej »Zadrugar« št. 8!) si lahko naši člani z nakaznico nabavijo šolske knjige tudi pri Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani (Pred Škofijo), šolske pisarniške potrebščine pa pri tvrdki Ničman (Kopitarjeva ulica).

Članom mariborske podružnice

Šivalni in prirojevalni tečaj.

V samostanu šolskih sester v Mariboru, Strossmayerjeva ulica št. 15 smo posredovali, da otvori začetkom oktobra šivalni in prirojevalni tečaj za žene in dekleta naših članov, ki stanujejo v Mariboru ali v bližnji okolici.

Tečaj se bi vršil trikrat tedensko, in sicer po tri popoldanske ali večerne ure, kakor se bi pač s priglasenkami sporazumeli. Poučevalo se bo prirojevanje in šivanje oblek in perila, krpanje, mašenje, razna ročna dela, strojno vezenje i. t. d.

Ukovina znaša mesečno Din 30.— ter enkratna vpisnina Din 30.—. Prijave se sprejemajo v pisarni Nabavljalne zadruge, Maribor, Frankopanova cesta št. 34 oz. Aleksandrova cesta št. 42 do vključno 30. septembra 1936.

Mleko

Članstvo iz Ljubljane opozarjamo na to, da naroča mleko v lastni zadružni mlekarni. Mleko je pristno, iz planinske moravske okolice.

Mleko se dostavlja v zgodnjih jutranjih urah članom na dom po ceni Din 2. — za liter.

Zadruharji naj bi se zavedali, da le zadružne mlekarne tišče cene mleku navzdol in da bi cene mleku takoj poskočile, če naša mlekarna preneha s prodajo mleka.

Zadružna menza

V prostorih Ljubljanskega dvora (bivše restavracije) posluje zadružna železničarska menza. Cene hrani so sledeče: kosilo A. Din 7.—, B. Din 4.—, večerja Din 6.—.

Hrana je obilna, sveža in zdrava, zato članstvu priporočamo poset naše menze.

KRUH: Zadruga prodaja prvovrsten črn kruh (podoben dobremu kmečkemu kruhu), ki se dolgo časa ohrani svež.

Marmelada

V zadružnih prodajalnah se dobi domača sadna marmelada po 17 Din za kilogram. Ta marmelada je naravni izdelek in zdravo hranilno sredstvo, zlasti za otroke in za prehrano na izletih in potovanjih.

Malinovec

Zadruga prodaja v svojih prodajalnah in okrepčevalnicah pristni domači malinovec. (Maline so dobavili zadruharji iz Gorenjske in Dolenjske.) Ker je malinovec v poletnem času zdrava in hladilna pijača za otroke, bolnike in odrasle, ga vsemu članstvu toplo priporočamo.

NABAVLJALNA ZADRUGA USLUŽBENCEV DRŽ. ŽELEZNIC, r. z. z o. z. V LJUBLJANI

CENTRALA: LJUBLJANA, MASARYKOVA CESTA 17, TELEFON ŠT. 2241 IN 2248

Prodajalne:	Ljubljana:	Glav. kol., Masarykova cesta 17, telefon št. 2248
		Gor. kol., Bleiweisova cesta 35, telefon št. 2641
	Maribor:	Koroški kol., Frankopanska cesta 34, telefon št. 2061
		Glavni. kol., Aleksandrova cesta 42, telefon št. 2825

Prodajamo samo članom.

CENIK št. 9

Obračunske cene veljavne od 20. septembra 1936 naprej.

Zadruga si pridržuje pravico, objavljene cene med mesecem znižati, event. zvišati.

Na reklamacije se oziramo le
tako ob prejemu blaga!

Mlevski izdelki

Moka Ogi	kg	2'80
" Ogi	"	2'80
" št. 2	"	2'60
" št. 5	"	2'40
" enotna	"	2'55
" ajdova	"	4'—
" koruzna	"	1'75
" krmilna	"	1'60
" ržena	"	2'50
Otrobi, koruzni	"	1'10
" pšenični debeli	"	1'50
" " drobni	"	1'30
Zdrob, šlakvanti	"	2'75
" koruzni	"	2'25
" pšenični	"	3'50

Testenine

Domače

Fidelini	kg	6'—
Krpice	"	6'—
Makaroni	"	6'—
Polži	"	6'—
Rezanci	"	6'—
Špageti	"	6'—
Zvezdice	"	6'—

Jajčne

Makaroni	kg	8'50
Polži	"	8'50

Jajčne v kartonih

Makaroni	kg	9'50
Špageti	"	9'50
Jajnine vseh vrst	"	16'50
A. C. " "	"	18'—

RIŽ

Carolina	kg	11'—
Ia	"	8'50
IIa	"	7'—
IIIa	"	6'—

Deželni pridelki

Čebula, domača	kg	1'25
Čebula, pražena »Cepo«	doza	6'—
Češenj	kg	5'—
Fižol, cipro	"	3'50
" prepeličar	"	3'—
Grah, zelen	"	12'—
Ješprenj	"	3'50
Ješprenjek	"	7'—
Kaša	"	4'—
Koruza, debela	"	1'40
" drobna	"	1'75
Krompir	"	0'80
Leča, domača	"	5'—
Leča, Ia	"	10'—
Piča za kure	"	2'—
Ptičja hrana	"	8'—

Sadje južno, sušeno in sveže

Rozine, Ia	kg	13'—
Rozine, IIa	"	10'—
Slive, suhe, bosanske	"	7'—
Dateljni	kart.	11'—
Fige, dalmatinske	kg	—'—
" v venci	"	7'—
Lešniki, tolčeni	kg	35'—

Limone	kom.	1'25
Mak, plavi	kg	14'—
Mandeljni, Ia	kg	46'—
Mandeljni, IIa	"	32'—
Orehi, celi	"	7'50
Orehova jedra	"	24'—
Pomaranče	kom.	—'—
Rožici, celi	kg	5'50
Rožičeva moka	"	5'50

Sladkor

Kocke	kg	15'25
Sipa, drobna	"	13'75
" debela	"	13'85
V prahu	"	15'25
Bonboni	"	25'—
" Fourres, Ia	"	40'—
" " IIa	"	30'—
Bonboniere po velikosti	kom.	—'—
Kandis	kg	23'—
Margo slad	"	44'—
Šumeča limonada	kom.	1'—

Sol

Fina	kg	4'—
Morska	"	2'75
Namizna	"	3'—

Kava

Perl	kg	58'—
Portoriko	"	76'—

Surova, Ia	kg	62'—
„ Ila	„	51'—
Viktorija	„	46'—
Žgana	„	71'50
„ Rio	„	62'50
„ Special	„	84'50
Hag, mali	zav.	14'—
„ veliki	„	27'—

Zitna kava

Ječmenova, slajena za-		
družna	10'—	
Ječmenova, zadružna	7'—	
Ržena, slajena, zadružna	12'—	
Dr. Pirčeva	12'—	
Kneipp	12'—	
Proja	kg	8'—
Žika	„	13'—

Ostale kavine primesi

Cikorija Favorit	kg	16'—
„ Franck	„	17'—
„ kolinska	„	16'50
Enrilo	„	20'—
Figova kava	kg	21'—
Redilna kava	„	19'—

Mast

Mast Ia	kg	18'—
„ v dozah	doza	95'—
Ceres, bel in rumen	kg	22'—
Čajno maslo Ia	„	32'—
„ „ Ila	„	28'—
Kuhano maslo	„	25'—

Mesni izdelki

Carsko meso	kg	*
Hrenovke	kom.	2'—
Jezik, goveji	kg	24'—
„ svinjski	„	*
Kare brez kože	„	*
„ s kožo	„	*
Krače	„	*
Kranjske klobase	„	3'50
„ „ suhe	„	—'—
Meso, prekajeno, vratina	„	*
Ocvirki	„	*

Plečeta, cela	kg	—'—
Prsni vršci	„	*
Reberca, brez kože	„	*
Safalade	kom.	2'—
Salama, jetrna	kg	25'—
„ krakavska	„	22'—
„ letna	„	19'—
„ milanska	„	50'—
„ mortadela	„	—'—
„ navadna	„	10'—
„ ogrska	„	50'—
„ posebna	„	20'—
„ tirolska	„	21'—
Slanina, hamburška	„	*
„ krušna	„	*
„ papricirana	„	*
„ prekajena, deb.	„	*
„ soljena	„	*
„ tirolska	„	—'—

Svinjske glave, brez kosti	„	*
Svinjski parklji	„	—'—

Šunka, domača	„	*
„ „ kuhana	„	*
„ praška	„	*
„ zvita	„	*

Želodec, nadevan, kuhan	„	—'—
Tlačenka	„	—'—

* Po dnevnih cenah, ki so izložene v prodajalnah.

Ribe — pastete

Polenovka, suha	kg	—'—
Rusi	kom.	—'—
Sardele, očiščene, v olju	„	—50
Sard. obr. s kaper., mala doza	„	4'—
„ „ „ velika	„	8'—
Sardine	„	30'—
„	„	8'50
„	„	6'50
„	„	5'50
„	„	3'50
„	kom.	1'50

Slaniki	„	—'—
Tunina	doza	16'—
Pašteta, jetrna	„	5'—
„ sardelna	„	6'—
Guljaž, goveji	„	7'—
Vampi	„	7'—

Delikatese

Citronat	kg	100'—
Naš čaj	zav.	6'—
Čaj v dozah	doza	28'—
„ „ zavitkih	zav.	4'—
„ „ „	„	7'50

Čaj v zavitkih	zav.	9'—
„ „ „	„	17'—
„ brazilski Matec	„	3'50
„ odprti	kg	120'—

Čokolada à 1/4 kg	tabl.	10'—
„ „ 1/10 „	„	4'50
„ „ 1/20 „	„	2'50
„ z lešniki	kom.	1'—
„ „ „ 1/10 „	tabl.	6'50
„ „ „ 1/8 „	„	12'—
„ mlečna „ 1/1 „	„	5'—
„ „ „ 1/2 „	„	10'—

Drobtine	kg	6'—
--------------------	----	-----

Gorčica	„	17'—
-------------------	---	------

„	koz.	6'50
-------------	------	------

Guljaž ekstrakt	zav.	4'—
---------------------------	------	-----

Jajca, štajerska, dnevna		
cena		

Na progo ali z loko pošiljkami jih ne moremo pošiljati.

Juhan, mali	stekl.	6'—
-----------------------	--------	-----

„ veliki	„	12'—
--------------------	---	------

„ na drobno	dkg	1'—
-----------------------	-----	-----

„ kocke	kom.	—75
-------------------	------	-----

Kaaba, redilna kava čok.		
okusa	vel. zav.	14'—

Kaaba, redilna kava čok.		
okusa	mal. „	7'—

Kakao, Ia	kg	50'—
---------------------	----	------

„ Ila	„	40'—
-----------------	---	------

Kaprne	„	45'—
------------------	---	------

Keks v zavitkih	zav.	6'—
---------------------------	------	-----

„ „ „ à 1 kg	„	17'—
------------------------	---	------

„ na drobno	kg	17'—
-----------------------	----	------

„ v pločev. dozah	doza	24'—
-----------------------------	------	------

Kruh črn in bel	štruca	2'—
---------------------------	--------	-----

Kumarce, kozarec	od 12' - do 32'	
----------------------------	-----------------	--

Kvargelni	kom.	—50
---------------------	------	-----

Kvas	kg	38'—
----------------	----	------

Maggi, mali	stekl.	12'—
-----------------------	--------	------

„ srednji	„	18'75
---------------------	---	-------

„ veliki	„	31'50
--------------------	---	-------

„ na drobno	dkg	1'60
-----------------------	-----	------

„ kocke	kom.	1'25
-------------------	------	------

Marmelada, jabolčna	kg	17'—
-------------------------------	----	------

„ „ doza		
à 1 kg	„	20'—

Marmelada, marelna	„	29'—
------------------------------	---	------

„ „ doza		
à 1 kg	„	30'—

Med, cvetlični	„	17'—
--------------------------	---	------

„ ajdov	„	—'—
-------------------	---	-----

„ cvetlični, mali kozar. kom.		10'—
-------------------------------	--	------

„ „ vel. „ „		18'—
--------------	--	------

„ „ mali lonček „ „		1'50
---------------------	--	------

„ „ sred. „ „		4'—
---------------	--	-----

„ „ vel. „ „		7'—
--------------	--	-----

Desert šnite	„	1'—
------------------------	---	-----

Napolitanke, dolge . . .	kom.	1'—
" " " " " "	zav.	15'—
Oblati . . . " " " "	"	15'—
Otroški piškoti . . . " " " "	"	15'—
Ovomaltine, mala . . .	doza	12'—
" srednja . . . " " " "	"	27'—
" velika . . . " " " "	"	48'—
Paradižniki, 1/5 kg . . .	"	4'50
" 1/2 " " " " " "	"	9'—
Sir, Chalet, Ia . . .	kom.	3'—
" " " " " " " "	"	1'50
" " " " " " " "	škatl.	7'—
" emendolski, Ia . . .	kg	25'—
" Parmezan . . . " " " "	"	80'—
" stiški . . . " " " "	"	22'—
" trapistovski . . . " " " "	"	20'—
" liptavski . . . " " " "	"	25'—
Soda, jedilna . . . " " " "	"	20'—

Pudingi in pecilni praški

Božanska jed	zav.	5'—
Ctronin prašek za puding . . .	"	2'50
Čokoladne jedi	"	4'20
Čokoladna krema	"	3'50
Čokoladni prašek za puding . . .	"	2'80
Makronin prašek za puding . . .	"	4'20
Malinov prašek za puding . . .	"	2'50
Mandeljev prašek za puding . . .	"	2'50
Pecilni prašek	"	1'—
Pripomoček za vkuhanje	"	2'—
Rdeči zdrob	"	3'50
Rumenilo	"	1'—
Vanilijeva krema	"	3'—
Vaniljin prašek za puding . . .	"	2'50
Vanilin sladkor	"	1'—
Zmes za šartelj	"	12'—

Dišave

Cimet, cel in zmlet . . .	zav.	3'—
Ingver	"	3'—
Janež	"	2'50
Kamilce	kg	30'—
Klinčki (žbice), celi in zmleti	zav.	2'50
Korjander	"	2'50
Kumna	"	2'50
Lavorjevo listje	"	1'—
" zrnje	"	1'—
Majaron	kg	64'—
Muškatov cvet	zav.	3'—
Muškatovi orehi	kom.	—50
Paprika, huda	zav.	3'—
" sladka	"	3'—
Piment, cel in mlet . . .	"	2'50
Poper, " " " " " "	zav.	3'—

Vanilija v šibkah . . .	kom.	1'75
Žafran	zav.	—75

Tekočine

Kis za vlaganje	l	3'25
" nav., dvojno močni . . .	l	3'25
" vinski	"	5'
Olje, bučno	"	13'—
" italijansko	"	18'—
" namizno	"	12'50
" olivno	"	16'—
Francosko žganje, mala stekl.	10'—	
" " srednja " " " "	24'—	
" " velika " " " "	48'—	
Brandy, à 0'171	"	—
" " 0'351	"	32'—
" " 0'701	"	52'—
Liker, Florijan, grenki . . .	l	42'—
" " sladki	"	42'—
" Pelinkovec	"	32'—
" razni	"	38'—
Rum Ia, à 1/2 l	stekl.	34'—
" Ia, " 1 " " " "	"	58'—
" Ila, " 1/2 " " " "	"	20'—
Esenca za liker	"	5'—
Rumova esenca	"	8'—
Žganje, borovničar, à 1/2 l . . .	"	25'—
" brinjevec, " 1/2 " " "	"	19'—
" hruševac, " 1/2 " " "	"	19'—
" slivovka, " 1/2 " " "	"	19'—
" tropinovec, " 1/2 " " "	"	19'—
Vino, belo, štajersko . . .	l	12'—
" cviček	"	10'—
" belo, dalmatinsko . . .	"	8'—
" črno, " " " " "	"	8'—
" Opolo	"	8'—
" Prošek	"	20'—
" Vermut	"	26'—
Malinovec, à 1/2 l	stekl.	13'50
" odprti	kg	16'—
Malinov sok	kg	6'—
Radenska voda 14/10 l . . .	stekl.	7'—
" " 1/2 l	"	3'50
Rogaška voda 14/10 l . . .	"	7'—
" " Donati 1 l	"	6'50
Grenka voda Fr. Jožefova . . .	"	11'—
" " Palma	"	10'—

Potrebščine za perilo

Mila

Benzit	zav.	5'—
Hubertus, sivo	kg	9'50
" navadno	"	10'50
" terpentin	"	12'50
Merima	"	12'—
Sunlight	zav.	4'—
Schicht, navadno	kg	11'50
" terpentin	"	13'—
Zlatorog, navadno	"	10'50
" terpentin	"	12'50

Pralni praški

»Ena«, milne luske . . .	kg	30'—
»Henko« soda	zav.	3'—
Lux	"	4'50

Perion	zav.	4'50
Persil	"	6'—
Radion	"	5'25
Snežinka	"	4'50
»Tri« soda	"	3'—
Ženska hvala	"	2'50
Radost perle	"	2'50
Tekail	"	2'50

Druge potrebščine

Soda za pranje	kg	2'—
Lux	"	3'50
Boraks	zav.	2'50
" caraki	škatl.	5'75
Škrob rižev	"	5'—
" " " " " "	zav.	1'50
Plavilo v lenkah	"	2'50
Plavilni papir	"	1'50
Pralni stroji, leseni, mali	kom.	13'—
" " " " " "	vel.	14'—
Pralni stroji, pločev. mali	"	15'—
" " " " " "	vel.	17'—
Vrvi za perilo	15 m	Cene po kvaliteti
" " " " " "	20 "	
" " " " " "	25 "	
" " " " " "	30 "	
" " " " " "	35 "	
" " " " " "	40 "	
Obešalniki za sušenje perila	"	20'—
Ščipalka za perilo	kom.	—25

Toaletni predmeti

Milo, Favorit	kom.	8'—
" Glicerin	"	5, 9
" kopalno	mali	—
" kopalno	vel.	12'—
" Ideal	"	17'—
" Karbol	"	4'—
" mandeljnov	"	6'—
" Marija	"	10'—
" Olivia	mali	4'—
" " " " " "	vel.	7'—
" domače	"	4'—
" Ostris	"	6'—
" otroška	"	8'—
" za roke	"	4'50
" Spelek	"	10'—
" za britje Ia	"	8'—
" " " " " "	Ila	3'—
Cimeau, zobna krema tuba	"	7'—
Chlorodont, " " " "	"	6'50
Doromat, " " " "	"	8'50
Kalodont, " " " "	"	7'—
Odol	mala stekl.	22'—
" " " " " "	sred.	35'—
" " " " " "	vel.	65'—
Olje, orehovo, pristno . . .	"	10'—
Olje za solnčenje in masažo	"	8'—
Ustna voda Cimeau	"	18'—
Kolonska voda mala . . .	"	13'—
" " " " " "	velika	24'—
Esenca za kolonsko vodo . . .	"	16'—
Krema za kožo Cimeau . . .	doza	10'—
Krema za kožo Elida nočna	tuba	13'—
Krema za kožo Elida dnevna	"	12'—

Nivea krema	doza	10'—
Uran „	doza	10'—
Parfum	stekl.	16'—
Puder Elida	škatl.	10'—
Vazelin „	doza	6'—
Šampon „	zav.	3'—

Potrebščine za čevlje

Krema, črna	škatl.	5'—
„ „	„	7'—
„ „	„	12'—
„ rujava	„	5'—
„ rumena	„	5'—
„ bela	„	5'—
Mast za čevlje, črna	„	4'—
„ „ „ rujava	„	4'—
Belin	zav.	2'—
Olje za mazanje podplato	stekl.	8'—
Krtače za blato	kom.	4'—
„ „ mazanje	„	1'50
„ „ svetljenje	„	12'—
Vežalke, črne, kratke	par	1'25
„ „ srednje	„	1'50
„ „ dolge	„	1'50
„ rujave, kratke	„	1'—
„ „ srednje	„	1'50
„ „ dolge	„	1'50
„ usnjene, črne	„	2'—
„ „ rujave	„	2'—

Razno

Brusači	kom.	13'—
Celofan, papir	zav.	3'50
Čistilo za parkete	doza	12'—
„ „ „	„	24'—
Črnilo	stekl.	3'—
Flit	doza	16'—
„	„	29'—
„ s škropilko	kart.	51'—
„ škropilka	kom.	22'—
Grafit	„	—'50
Hobby, prašek	zav.	5'—
Hranilniki	kom.	40'—
Kadilo	kg	30'—
Kladiva za meso	kom.	12'—
Kolesa moška, poniklj.	„	14'00'—
„ „ pokrom	„	15'00'—
Kolesa damska, poniklj.	„	15'00'—
„ „ pokrom	„	16'00'—
Krtače za obleko	„	16'—
„ „ parkete	„	27'—
„ „ ribanje	„	4'—
„ „ roke	„	2'50
„ „ „ dvostr.	„	5'—
„ „ zobe, male	„	8'—
„ „ „ velike	„	12'—
»Mali sadjar«	knjiga	5'—
»Mali vrtnar«	„	5'—
Metle, male	kom.	8'—
„ velike	„	11'50

Metlice, otroške	kom.	5'50
„ za obleko	„	6'—
„ „ posodo	„	1'50
Morska trava Ia	kg	4'—
Muholovci	kom.	0'75
Magrobne lučke	kart.	10'—
„ „ v keram.	„	„
lončkih	kom.	4'—
Nočne lučke	škatl.	2'—
Obešalniki, mali	kom.	2'50
Olje za šivalne stroje	stekl.	4'—
Omela, bombažna	kom.	32'—
„ mala	„	12'—
„ za parkete	„	24'—
Ominol	„	2'50
Pasovi, usnjeni	„	6'—
Pasta za peči	škatl.	3'—
Poharji, srednji	kom.	4'—
„ veliki	„	4'50
Peresniki	„	1'25
Pergament papir	pola	1'—
Pesek za email posodo	zav.	1'—
„ „ „	„	1'50
„ „ „	„	2'—
„ „ alum.	„	2'50
File, trioglate srednje	kom.	5'—
„ „ velike	„	5'50
„ plošnate, male	„	9'50
„ „ srednje	„	11'—
„ „ velike	„	13'—
Platnene vrečice, male	„	6'—
„ „ srednje	„	12'—
„ „ velike	„	16'—
Prašek za čiščenje oblek	zav.	10'—
„ „ „ zlata	„	„
„ in srebra	„	3'25
Prazne pušice	kom.	5, 10
Predpražniki Ia	„	14'50 do 60
„ IIa	„	10'—
„ IIIa (slama)	„	4'—
Prijatelj gospodinj (za šte- dlnik)	„	170'—
Rahljači, brez ročaja	„	12'—
„ z ročajem	„	15'—
Sidol	doza	5'50
Švitol	„	4'80
Šolnice, lesene	kom.	9'—
Štručnice, male	„	6'—
„ srednje	„	7'—
„ velike	„	8'—
Šukanec, bel, črn	„	„
št. 10—12	valj.	4'50
„ 16—36	„	3'50
„ 40—60	„	2'75
Šveče, dolge	zav.	6'—
„ „	kom.	1'10
„ kratke	zav.	6'—
„ „	kom.	—'65
Švinčniki, navadni	„	1'50
„ tintni	„	3'50
Šivanke	zav.	1'50

Šmirkovo platno, belo	pola	1'50
„ „ sivo	„	2'—
Sparklet steklenice	kom.	150'—
„ patroni, polni	„	4'50
„ „ prazni	„	2'50
Šted Regulator obroči:	„	„
160—220 mm	„	80'—
230—270 „	„	100'—
280—300 „	„	120'—
Šted Regulator plošče:	„	„
18×12 col	„	150'—
21×12 „	„	160'—
24×12 „	„	170'—
Tepači, mali	„	8'—
„ srednji	„	13'—
„ veliki	„	18'—
Thermid stekl. in vložki	po vel.	„
Umetno gnojilo	kg	2'—
Vim	zav.	2'50
Vžigalice	zav.	10'—
„	škatl.	1'—
Zobotrebi	zvez.	0'25
Zlice, navadne, jedilne	kom.	3'—
„ „ kavne	„	2'—
„ alpaka, jedilne	„	13'50
„ „ desertne	„	12'—
„ „ kavne	„	7'—
„ „ jed., krom.	„	14'—
„ „ desertne „	„	12'75
„ „ kavne „	„	7'25
Vilice, navadne	„	9—13
„ alpaka	„	13'50
„ „ kromirane	„	14'—
Noži, navadni	„	10—13
„ alpaka	„	23'—
„ „ kromirani	„	23, 27
Škropilke za vrt: okrogle	„	„
in ovalne po: 8, 11, 13, 16 l	„	„

Kurivo

Drva, bukova, cela . . .	Po dnevni ceni
„ „ žagana . . .	
„ mehka, v kolob . . .	
Premog, trboveljski, kosovec	
Dovoz se pri kurivu posebej zaračuna.	

Velika izbira manufakture, perila, nogavic, rokavic, galanterijskega blaga, dežnikov, klobukov in preprog. Emajlirana kuhinjska posoda, vse vrste porcelana, stekla i. t. d.

Naprošamo člane, da prilagajo k naročilu platnene vrečice za vse drobno blago. Vrečice lahko dobite v vseh naših prodajalnah po nizki ceni.

Svetujemo, da hranite vse mlevske izdelke odprte na zračnem in hladnem prostoru.

KREDITNA ZADRUGA USLUŽBENCEV DRŽ. ŽELEZNIC
V LJUBLJANI.

Razglas

vsem železničarjem, članom naših zadrug!

Na rednih občnih zborih naših zadrug so člani že večkrat stavili predlog, naj se uvede nekako medsebojno podpiranje članov za primer smrti, in sicer na ta način, da se pobira za vsakega umrlega člana po Din 1— od vsakega člana zadruge. Tak predlog so stavljali posebno člani iz prog državne železnice, kjer niso imeli preje nikakega podpornega društva, ter si hočejo sedaj nekako urediti to vprašanje, ki ga ne morejo več rešiti v okvirju podpornega društva. Članstvo je odklanjalo take predloge, ker ima povečini že dovolj takih podpornih akcij, pa se ne more siliti članstva Nabavljalne ali Kreditne zadruge, da si mora v okvirju svoje zadruge stvoriti novo podporno društvo.

Za vse one, ki so stavljali take predloge, ker si hočejo zasukurati gotovo podporo za primer smrti, se je našla sedaj ugodna rešitev. Naša Zveza nabavljalnih zadrug v Beogradu je dobila lani koncesijo, da se sme baviti s posli zavarovanja, za enkrat samo še življenjskega zavarovanja. Izgleda, da se bo ta panoga Zveze razvila kmalu med vsemi državnimi nameščenci po vsej državi, podobno kot pred 30 leti v Bolgariji.

Zadružno zavarovanje, kot ga je zasnovala naša Zveza nabavljalnih zadrug po vzorcu švicarskih zadrug nudi idealno rešitev medsebojne samopomoči za prav vse državne nameščence brez razlike stanu ali starosti.

Izbereš si lahko poljubno vsoto podpore in bo s tem pomagano vsem onim, ki hočejo imeti višjo posmrtnino. Lahko se zavaruješ samo za en tisoč dinarjev, lahko za 25.000 Din.

Izbereš si lahko poljubno članarino, kolikor pač moreš plačevati, dobiš za to odgovarjajočo podporo.

Izbereš si lahko dobo plačevanja in si tedaj lahko na stara leta oproščen plačevanja članarine, treba se je samo za to pogoditi in temu primerno plačevati.

Dobiš tudi lahko akontacije, oziroma lahko dobiš tudi izplačano vso podporo, ako se temu primerno pogodiš in zavaruješ.

Lahko zavaruješ svoje otroke, da dobe izplačano podporo, kadar jo rabijo. Treba je samo označiti, v katerem letu starosti naj se otroku izplača podpora, pa jo dobi, tudi če si Ti sam medtem že preje umrl in s tem nehal plačevati. Ta način medsebojnega podpiranja je prav posebno priporočljiv. Kajti v praksi se je večina naših železničarjev včlanila v več podpornih društev ravno za to, da pridobi s tem podporo za svoje otroke, katerim naj pomagajo za časa studija ali podobno. Otroci pa rabijo podporo samo ob gotovem času, kadar gredo na visoke šole ali ko se lotijo samostojne obrti in ne ravno takrat, kadar umre rodbinski oče.

Poskrbljeno je tedaj za vse in za vse mogoče primere, ki jih lahko doživimo. In še to je mogoče: ako Ti ni nikakor več mogoče plačevati članarine, Te radi tega še ne črtajo iz članstva. Dobiš pač nekoliko manjšo podporo, sorazmerno po tem, kolikor si že plačal. Lahko prekineš vse odnose in dobiš denar, ki si ga vplačal (če si vsaj dve leti vplačeval) nazaj. Na zavarovalno polico dobiš lahko posojilo i. t. d.

Cena:

Naravno je, da se vpraša vsak, ali je zavarovanje pri nas v Zvezi cenejše ali dražje kot drugod.

Poceni zavarujejo samo razne »Samopomoči«, poceni je zavaroval tudi »Feniks« i. t. d. Kdor pa hoče res zavarovati, mora računati in kalkilirati varno in solidno. Tarife, ki jih je izdala naša Zveza so zmerne, toda po računih ter izkustvih zavarovalne tehnike. V kolikor se pa izkažejo v praksi kot preveč rigorozne ter se nabere radi tega gotov dobiček, ne obdrži tega dobička »Zadružno zavarovanje«, temveč se ves narasli dobiček razdeli med zavarovance. Če se tedaj zavaruješ recimo za 5.000 Din, si gotov, da dobiš 5.000 Din, verjetno pa

je, da dobiš precej več. S tem odpade tudi vsaka debata o »cenejšem in dražjem zavarovanju«.

Garancija.

Zadružno zavarovanje pri Zvezi nabavljalnih zadrug v Beogradu je posebna panoga, ki vodi lastno knjigovodstvo, predlaga lastno bilanco in skrbi za to, da se nabrani denar zavaruje čimbolje, po možnosti v realitetah. Zavarovanje pri Zadružnem zavarovanju se sklene v obliki pogodbe, katero lahko uveljaviš tudi pred sodiščem in z uspehom. Kajti poleg solidne kalkulacije in lastnega denarja, ki ga bo nabralo Zadružno zavarovanje, garantira za vse obveznosti Zadružnega zavarovanja še Zveza nabavljalnih zadrug kot taka, in sicer z vsem svojim premoženjem, ki znaša danes ca 137 milijonov dinarjev. V ostalem pa je Zadružno zavarovanje naša lastna ustanova tako kakor Zveza nabavljalnih zadrug, ter smo tu gospodarji v lastni hiši. Potom občnih zborov si bomo znali gotovo urediti tudi vprašanje rednega in realnega izplačevanja posmrtnin.

Za vse, ki niso mogli pristopiti v naša podporna društva, ali za one, ki jim je sedanja podpora premala, bo sedaj mogoče, da lahko pristopijo v »Zadružno zavarovanje« Zveze nabavljalnih zadrug državnih nameščencev v Beogradu.

Ponudbe za zavarovanje bo sprejemala naša Kreditna zadruga, ki bo tudi ubirala običajnim potom prispevke (premije) ter izplačevala v kolektivnem zavarovanju posmrtnine. Vse podrobne informacije dobijo zainteresenti pri za to določenih poverjenikih in pa v naši pisarni.

Formalnosti so naslednje: Interesent mora izpolniti prijavo (ponudbo) za zavarovanje, ki se pošlje potom Kreditne zadruge »Zadružnemu zavarovanju« v Beogradu. Kot navodila za sklepanje se zavarovalno pogodbo služijo »splošni pogoji za življensko zavarovanje«, kjer najdeš vse potrebne podatke o svojih pravicah in dolžnostih, nadalje pa tarife. Član, ki pristopi, ima pravico do polne posmrtnine že po dveh letih vplačevanja. Ako pa umre pred to dobo, dobi po šestih mesecih vplačevanja polovico posmrtnine, pred šestimi meseci pa vrnjena vplačila. V primeru smrtne nesreče v službi dobi izplačano vso posmrtnino ne glede na dobo članstva. Podobno tudi, če se je pustil član pri vstopu zdravniško preiskati.

Dosedaj so izšle naslednje tarife:

a) tarife za primer smrti, in sicer tarifa 1, 1a, 1b in 1c. Tarifa 1 je za zneske od 5.000 Din naprej, tarifa 1a za zneske 1, 2, 3, 4 in 5 tisoč Din, po tarifi 1b določi član mesečno članarino, ki jo namerava plačevati pa se temu primerno odmeri posmrtnina. V vseh teh primerih se lahko plačuje tudi samo gotovo dobo (10, 15, 20 ali 25 let). Izplača se pa zavarovalnina najkasneje, ko doživi član — 75-to leto starosti;

b) tarifa za kombinirano zavarovanje za primer smrti ali doživetja (tarifa št. 2);

c) tarifa za zavarovanje otrok z varijanto, da se izplačuje otroku podpora v mesečnih obrokih skozi štiri leta (tarifa 4).

Svetujemo članom naših zadrug naj si premislijo, kje in za koliko se zavarujejo. Ne preveč! Samo toliko, kolikor rabiš za gotove prilike, n. pr. smrti ali za studij otrok. Pretirano zavarovanje nima pomena ter je bolje, da nabiraš denar običajno v naši hranilnici, kolikor ga rabiš za druge prilike.

Denar nabran od naših zadrug bo koristil predvsem dotičnim zadrugam samim kot obratni kapital ali da se ga investira v koristne svrhe n. pr. za stanovanjske hiše. Zavarovalnica drž. nameščencev na Bolgarskem je danes močna opora posebno za gradbo stanovanj za malega človeka. Od lastne združne zavarovalnice bomo imeli dvojno korist — kot osebe in kot zadrugarji.

Ljubljana, dne 17. septembra 1936.

Upravni odbor
Kreditne zadruge uslužbencev
drž. železnic v Ljubljani

Podporno društvo žel. uslužb. in upokojencev v Ljubljani.

Odbor »Podpornega društva železniških uslužbencev in upokojencev v Ljubljani« razpisuje v smislu čl. 8. pravil, oziroma tozadevnega pravilnika volitve delegatov in njih namestnikov za občne zборе društva.

Volitve se bodo vršile dne 11. oktobra 1936.

Volišča so razdeljena, upoštevajoč število in stanovanja članstva, sledeče:

I. volišče: Ljubljana.

K temu volišču spadajo člani naslednjih edinic: vsa odelenja direkcije, računovodstvo, tiskarna voznih kart, postaja Ljubljana gl. kol., kurilnica Ljubljana, II. in IX. sekcija za vzdrževanje proge (samo oni člani, ki stanujejo v območju edinic volišča) mostovna, signalna in elektrodelaavnice. Nadalje vsi člani proge Ljubljana - Kranjska gora, Jesenice-Bistrica, Bohinjsko jezero, Kranj - Tržič, Ljubljana - Kamnik, Ljubljana-Vrhnika, Ljubljana - Šmarje - Sap in člani območja direkcije Zagreb in Sarajevo. K temu volišču spadajo tudi upokojenci in vdove, stanujoči v območju gornjih edinic.

4028 članov voli 41 delegatov in 41 namestnikov. Volitve vodi tovariš Roter Albin, oficial.

Volitve se vršijo v glasbeni dvorani »Sloge« (Ljubljanski dvor).

II. volišče: Borovnica.

K temu volišču spadajo vsi člani od Brezovice do vključno Rakeka. 384 članov voli 4 delegate in 4 namestnike. Volitve vodi tov. Zupan Miha, višji kontrolor.

Volitve se vršijo v čakalnici III. razreda postaje Borovnica.

III. volišče: Novo mesto.

K temu volišču spadajo vsi člani proge Grosuplje - Karlovac, Trebnje na Dol. - Št. Janž na Dolenjskem, Grosuplje - Kočevje. 130 članov voli 2 delegata in 2 namestnika. Volitve vodi tov. Čampelj Franc.

Volitve se vršijo v čakalnici III. razreda postaje Novo mesto.

IV. volišče: Zalog.

K temu volišču spadajo vsi člani stanujoči v Dev. M. v Polju, Zalogu in Lazah. 242 članov voli 3 delegate in 3 namestnike. Volitve vodi tov. Čepar Anton.

Volitve se vršijo v čakalnici III. razreda postaje Zalog.

V. volišče: Trbovlje.

K temu volišču spadajo vsi člani proge Kresnice - vključno Hrastnik. 188 članov voli 2 delegata in 2 namestnika. Volitve vodi tov. Izlaker Janez, čin.

Volitve se vršijo v čakalnici III. razreda postaje Trbovlje.

VI. volišče: Zidani most.

K temu volišču spadajo vsi člani postaje, kurilnice in I. sekcije za vzdrževanje proge (samo oni, ki stanujejo v območju tega volišča). 292 članov voli 3 delegate in 3 namestnike. Volitve vodi tov. Eržen Franc, kretnik.

Volitve se vršijo v šolski sobi postaje Zidani most.

VII. volišče: Sevnica.

K temu volišču spadajo vsi člani od postaje Radeče pri Zid. mostu do vključno postaje Zaprešič. 138 članov voli 2 delegata in 2 namestnika. Volitve vodi tovariš Milost Bogomir, višji kontrolor.

Volitve se vršijo v čakalnici III. razreda postaje Sevnica.

VIII. volišče: Celje.

K temu volišču spadajo vsi člani od postaje Rimske toplice do vključno Poljčane, vseh službenih edinic v Celju, proge Celje - Otiški vrh, od postaje Grobelno do vključno Djurmanec in proge Poljčane - Zreče.

412 članov voli 5 delegatov in 5 namestnikov. Volitve vodi tovariš Lukežič Franc, nadzornik proge.

Volitve se vršijo v šolski sobi postaje Celje.

IX. volišče: Pragersko.

K temu volišču spadajo vsi člani postaj Pragersko, Slov. Bistrica in Slov. Bistrica mesto. 260 članov voli 3 delegate in 3 namestnike. Volitve vodi tovariš Bele Jurij, zvaničnik.

Volitve se vršijo v čakalnici III. razreda postaje Pragersko.

X. volišče: Maribor.

K temu volišču spadajo člani naslednjih edinic: Hoče, Tezno, Maribor gl. kol., Maribor kor. kol., IV. in VIII. sekcija za vzdrževanje proge (samo

oni člani, ki stanujejo v Mariboru in okolici; kurilnica Maribor, delavnica Maribor, Središnje stovarišče materijala, Pesnica, Št. Ilj in Limbuš. K temu volišču spadajo tudi člani upokoјenci in vdove, ki stanujejo v okolišu gornjih edinic. 4103 članov voli 42 delegatov in 42 namestnikov. Volitve vodi tov. Kessler Rudolf, činovnik.

Volitve se vršijo v klubovi sobi Narodnega doma v Mariboru.

XI. volišče: Vuzenica - Muta.

K temu volišču spadajo vsi člani od postaje Ruše do Holmeca. 155 članov voli 2 delegata in 2 namestnika. Volitve vodi tovariš Bučar Ludvik, činovnik.

Volitve se vršijo v čakalnici III. razreda postaje Vuzenica - Muta.

XII. volišče: Ptuj.

K temu volišču spadajo člani vseh edinic od postaje Cirkovce do Kotoribe, od Čakovca do Dolnje Lendave, Ormož - Hodoč in Ljutomer - Gornja Radgona. 379 članov voli 4 delegate in 4 namestnike. Volitve vodi tovariš Čuček Janez, nadzornik proge.

Volitve se vršijo v čakalnici III. razreda postaje Ptuj.

XIII. volišče: Beograd.

K temu volišču spadajo vsi člani območja direkcije Beograd in Subotica. 162 članov voli 2 delegata in 2 namestnika. Volitve vodi tovariš Cener Josip, činovnik.

Volitve se vršijo v oddelkovi pisarni Kontrole dohodkov v Beogradu.

Navodila

Volitve morajo biti izvršene na vseh voliščih v nedeljo, dne 11. oktobra 1936 od 8. — 10. ure. Glasovnice s seznamom volilcev razpošljemo imenovanim zaupnikom pravočasno tako, da jih dobijo zanesljivo do 27. septembra 1936.

Zaupnik razdeli glasovnice takoj po prejemu članom. Prejem glasovnice mora vsak član potrditi na posebnem potrdilu z lastnoročnim podpisom. Kolikor bi zaupniki teh glasovnic ne mogli razdeliti upravičenem, jih vrnejo do 4. oktobra 1936 priporočeno odboru Podpornega društva žel. uslužbencev in upokoјencev v Ljubljani, Sv. Petra cesta 25. Istočasno naj pošljejo zaupniki tudi seznime o dostavljenih glasovnicah s potrdili. Imenik volilcev zaupniki obdržijo za izvršitev volitev.

Člani, ki do 4. oktobra 1936 ne bi prejeli glasovnic, naj iste reklamirajo pri društvenem odboru v Ljubljani. Volilno pravico imajo vsi člani po staležu 1. septembra 1936. Glasovnico mora vsak član lastnoročno podpisati. V razpisu imenovani zaupnik vodi kot predsednik volišča volitve in skrbi, da se vršijo volitve v redu v smislu pravil. Kdor ne more iz kateregakoli vzroka na sedež volišča, dá izpolnjeno in podpisano glasov-

nico tovarišu članu, ki se volitev osebno udeleži. Nepodpisane, radirane, črtane ali prelepljene glasovnice so neveljavne.

Voljen sme biti vsak član. Predsednik volišča imenuje na volišču dva skrutinatorja, ki preštejeta glasove, ugotovita izid volitev, kar predsedujoči naznani navzočemu članstvu. Predsednik in skrutinatorja zberejo nato, ko so sestavili zapisnik o izidu volitev, glasovnice v ovoj ter jih pošljejo s pismenim poročilom priporočeno društvenemu odboru najkasneje do 14. oktobra 1936.

Ako bi se volitve iz kateregakoli vzroka ne mogle vršiti 11. oktobra t. l., je to takoj sporočiti društvenemu odboru, da določi drug datum.

Vsa eventualna pojasnila glede volitev daje na zahtevo društveni odbor, na katerega se je pravočasno obrniti.

V Ljubljani, dne 21. septembra 1936.

Tajnik:
Lipovšek I. s. r.

Predsednik:
Safošnik I. s. r.